

ΠΡΟΔΟΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

1889.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ — ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ.

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 20.

EN BIENNE.

Ἐκδότης Κ. Γ. Κωνσταντινίδης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

(Τὰ δι' * σημειούμενα ἄρθρα εἶνε εἰκονογραφημένα.)

A.

- * Αἰθίοπες τῆς Αὐστραλίας 304.
- * Ακρίδες ὡς τροφή 55.
- * Ἄλωσις τῆς Βασιλίδης, ἡ 180.
- * Ἄλωσις τῆς Βαβυλώνας ὑπὸ Κύρου, ἡ 204.
- * Ἀμερικανὸς ἑκατομμυριοῦχος 64.
- * Ἀνεκδότα 157, 222, 255, 285, 316, 343.
- * Ἀνθοκομία 78.
- * Ἀνθρωπολογικά 44.
- * Ἀντζελη, Ἑρρίκος φόν 224.
- * Ἀνωτέρα ἐκπαίδευσις τῆς γυναίκας, ἡ 10.
- * Ἀπορρήτου ἔρωτος ἀδοξοδοσία 171.
- * Ἀπόσπασμα τῆς ἀνεκδότου μεταφράσεως τῆς Ἰλιάδος 98.
- * Ἀποφθέγματα καὶ γνῶμαι 14, 38, 55, 77, 118, 157, 196, 214, 238, 292, 332.
- * Ἀραβες γεωγράφοι κατὰ τὸν μεσαῖωνα, οἱ 190.
- * Ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον, τὸν 335.
- * Ἀυτοκρατορικὴ οἰκογένεια Φριδερίκου Γ' 280.

B.

- Βαθύπλοτοι γυναῖκες ἐν Ἀμερικῇ 319.
- * Βεετχόβεν Λουδοβίκος 228, 241.
- Βηλαράς Ἰωάννης 316.
- Βιθυνικαὶ ἀναμνήσεις 6, 26, 289.

Γ.

- Γαμήλια δῶρα 154, 286.
- * Γάμοι τῆς περιγητίσεως τῆς Οὐαλίας, οἱ 194.
- Γεωγραφικά: * Ὁ ἐξερευνητὴς Στάνλεϋ 91.
- Οἱ νάνοι τῆς Ἀφρικῆς 236.
- Γνῶμαι μονόστιχοι ἀρχαίων ποιητῶν 139, 171, 255.

Δ.

- Δαμασταὶ τῶν λέοντων, οἱ 106.
- * Διάδοχος τοῦ ἑλλ. θρόνου Κωνσταντῖνος, ὁ 258.
- * Διάδοχος τῆς Ρωμανίας, ὁ 97.
- Διάρκεια τῆς ζωῆς παρὰ τοῖς ζῴοις, ἡ 158.
- Διάφορα 14, 30, 44, 60, 78, 96, 107, 126, 143, 158, 175, 192, 207, 219, 318, 334, 350.
- Διηγήματα: Ἡ δούλη 38, 58.
- Ἡ ἔρως 74.
- Γεωργίου Ὀνέ, Ἄνευ προτοκός 86.
- Ἀλφόνσου Δαδῆ, Ὁ Ἑφημέριος τῆς Κουκουναίας 118.
- Τίς ὁ κύριος τῆς περιουσίας 197.
- Φραγκίσκου Κοπέ, Τὸ τεμάχιον τοῦ ἄρτου 238.
- Mery, Ἀκράσις παρὰ τῷ Μεχμέτ Ἄλῃ 326.
- Ὁ Γέρων κωδωνοκρούστῆς 351.
- Νατάσια 15, 31, 45, 61, 78, 93, 109, 127.

Δικαστικά: Οἱ δύο κωβίτοι 237.

- * Δουμᾶς Ἀλέξανδρος, οὗτος 144.
- Διῶρυξ τῆς Κορίνθου 302.
- * Διῶρυξ τοῦ Παναμά 52.

E.

- * Ἐδώδιμοι πετηῶν φωλεαὶ 336.
- * Ἑλληνισμοὶ, περὶ τοῦ ἔξω 261.

- * Ἐξάσκηρις εἰς ὕπομονήν 120.
- * Ἐπιρροή τῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων ἐπ' ἄλληλα 71.
- * Ἐπιστημονικαὶ εἰδήσεις 287, 302.
- * Ἐργαστήρια καὶ καπηλεία παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις 312.
- * Ἐρως καὶ ψυχὴ 208.
- Ἐθδαίμων χώρα, ἔρχου καὶ ἴδε 20.
- * Ἐφευρέσεις 236.
- * Ἐφευρέσεις τοῦ πυρός καὶ ἡ ἡλικία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἡ 321.

Z.

- Ζωολογικά: Οἱ κάστερες ἐν Ἐδρῶπῃ 28.
- Παρατηρήσεις ἐπὶ δικεφάλου χελώνης 84.
- Θαλάσσιοι λέοντες καὶ ἰχθύες 348.

H.

- Ἡθογραφία: * Ἡ γονὴ ἐν Κίνα 115.
- Παράδοξοι ταφαὶ 335.

Θ.

- * Θωμάσις τοῦ φωτικῆ βασιλείου, τὰ 253.
- Θρησκευτικὸν πνεῦμα, τὸ 18.

I.

- Ἰατρικαὶ συνταγαὶ 108, 191.
- * Ἰπποπόταμοι ἐν τῷ βορβόρῳ 220.
- Ἰστολογικὰ περιεργα, γυναῖκες κερασφόροι 102.
- Ἰστορικὴ σελίς περὶ τοῦ ζῦθου 176.
- Ἰωβιλαῖον τῆς φωτογραφίας, τὸ 288.

K.

- Καταγωγὴ τῶν γραφικῶν ὀλῶν 250.
- * Κατασκευὴ τοῦ δηλητηρίου παρὰ τοῖς Ἰνδιάνοις 320.
- Καφές, ὁ 349.
- * Κέρκωρα, ἡ νῆσος 340.
- Κινεζικὴ ἐθιμοθεσία 75.
- * Κόρη πλέκουσα 133.
- * Κότταβος 93.
- Κώδων τοῦ Σχίλλερου, ὁ 131, 146, 170.

Λ.

- * Λαπωνικὰ ἦθη καὶ ἔθιμα 36, 82, 103.

M.

- Μαλὸ Ἐκτορος: τὰ ἄγμα ἑκατομμύρια 133, 150, 165, 186, 202, 214, 231, 243, 277, 298, 314, 330, 344.
- * Μαίερλεγκ 23.
- * Μαυροβουνία, ἡ 152.
- Μέγας δαδῆ Κωνσταντῖνος καὶ ὁ ὀπλοδιδάσκαλος, ὁ 308.
- Μέλανες ἀδάμαντες, οἱ 11.
- * Μνημεῖον τοῦ Σαωῦστριδος 288.

N.

- Νέας πολιτείας, περὶ τῆς 34.
- * Νέοι σόνιοι 23.
- Νόμος τῆς προόδου τοῦ ἀνθρώπου, ὁ 162.

Π.

- * Παγκόσμιος Ἐκθεσις 124, 222.
- Παιδαγωγικοὶ ἀφορισμοὶ 102.
- * Παιδικὸι φλοιὶ 78.
- * Πᾶσαν θλίψιν παρηγορεῖ ἡ καρδία τῆς μητρὸς 12.
- * Παστέρ, ὁ 337.
- Περιγραφή τῆς πρὸ 200 ἐτῶν καταστάσεως τῆς πόλεως τῶν Ἀθηναίων 282.
- Περίεργοι: μεγάλων ἀνδρῶν συνήθεια 109.
- Περίεργοι ἰδιότητες ἀριθμῶν 219.
- Περιηγήσεις, οἱ Ἴνδοι μαγνητισταὶ 183.
- Πεσταλότη στοιχειώδεις παιδαγωγικαὶ καὶ διδακτικαὶ ἀρχαὶ 2.
- Πετρέλαιον, τὸ 234.
- Ποίησις: Πρὸ τῆς εἰκόνος τοῦ ἁγίου Γεωργίου 8.
- * Ἡ Βασιλοπούς Ἀλεξάνδρα 17.
- * Ὁ Ξεντεμμένος 24.
- * Τὰ πρῶτα βήματα τοῦ παιδίου 56.
- * Τὸ πάσχα 72.
- * Ἐν ἔαρι 81.
- Εἰδύλλιον 90.
- Γοητεία 104.
- Ἡ ἀράχνη 114.
- * Ἀποχαιρετισμὸς στήν βασιλοπούλᾶ μας Ἀλεξάνδρα 136.
- * Τὰ παιδάκια κ' ἡ πεταλοῦδα 168.
- * Εἰς κόρην ἡμεβάζουσαν 200.
- Στὰ ματάκια καὶ τὰ μαλλιά τῆς 254.
- * Καὶ πάλιν ἠνωμένοι 256.
- * Τῷ βομῷ τοῦ βασιλικῆ ὀμναῖου 260.
- * Τὸ μυστήριον τοῦ ἔρωτος 269.
- * Τὸ ὄνειρο τῆς μνηστῆς 272.
- * Ἰπὸ τὸν ἀνδριάντα τοῦ Μπετχόβεν 296.
- * Τὸ σκαμνάκι 300.
- * Σιγά, σιγά καὶ σ' ἔχω 348.

Ποικίλα 235, 303.

Πολύτιμοι συνταγαὶ 243.

Πρακτικαὶ γνώσεις 108, 123, 172, 191, 218, 256, 319, 352.

- * Προσβύτης ὁ προσωποδόφος ἡ προσωποδοφόρος 152.
- * Προεξέτασις 184.
- Πρόδος 50.
- * Πρῶτον ὄν, τὸ 106.
- * Πρῶτον ψεδδος, τὸ 12.
- * Πρώτη ἐπιστολὴ 311, 350.
- * Πτηνοθήρας, ὁ 42.
- Πορτίτις, ἡ 333.

P.

- Ρῆγον, παρὰ τὸν 70.
- * Ροδόλφος, ὁ ἀρχιδόξ 12.
- Ροσσίνη ἀνεκδότα 142.

Σ.

- * Σαμοάκι, οἱ 99.
- * Σάχης τῆς Περσίας, ὁ 168.

* Σπουδαίων μουσικῶν 43.
 Σεφάνια, ἡ ἀρχιδούκισσα 78.
 * Σόζογος τοῦ Λιναίου, ἡ 327.
 * Σωφρόνιος Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας 120.

Τ.

* Ταυρομαχία ἐν Ἰσπανίᾳ 190.
 Ταφή παρ' Ἑλλήνων, ἡ 178, 195.
 * Τερπνὰ ὄρα ἐν χώραις θλιβεραῖς 293.
 Τερπνὴ φιλολογία, Σχολῆρον τὸ χειρόκτιον 182.
 * Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου 23.

Υ.

Υγιεινὴ: Ἡ Θρέψις καὶ ἡ φωτογραφία 76.
 Πῶς δεῖν νὰ κατευθύνῃται ἡ διψα 206.
 Θρέψις τοῦ ἀνθρώπου 122, 138, 159, 174.
 Ὑπνωτισμὸς, περὶ 226.

Φ.

Φιλάνθρωπος, εἰς ῥώσους 42.
 Φιληματολογία 301.
 Φιλολογικὰ ἀποσπάσματα Βίκτορος Οὐγκώ 108.
 Φιλοτιμία, περὶ (ψυχολογικὴ μελέτη) 210.
 Φοίνικος, περὶ 120.
 * Φῶκαι ὑπὸ λευκῆς ἄρκτου προσβαλλόμεναι 248.

Χ.

* Φωνόγραφον τοῦ Ἐδίσον, τὸ νέον 163.
 Φῶτα καὶ ὁ σταυρὸς, τὰ 4.
 * Φωτοσκίσεις τῶν εἰκόνων τοῦ Ρεμβράντ, ἡ 148.

Χριστιανισμὸς καὶ Ἑβραϊσμὸς 66.
 Χριστιανικῶν ναῶν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, περὶ τῶν 273.
 * Χώρα τοῦ βασιλέως τῆς Ἀβηρσονίας Ἰωάννου Β' 140.

Ψ.

Ψηφιδιογραφία ἐν τῇ ἀρχαιότητι καὶ κατὰ τὸν μεσαίωνα, ἡ 306, 323, 342.

ΕΙΚΟΝΕΣ.

Σελ.
 1 Ὁ ἀρχιδούξ Ροδόλφος.
 5 Τὸ χωρίον ἐν ὧρα χειμῶνος.
 9 Τὸ πρῶτον ψεῦδος.
 12 Χρωστηρογράφημα.
 13 Πᾶσαν θλίψιν παρηγορεῖ ἡ καρδιά τῆς Μητρός.
 16 Παρὰ τὴν λίμνην τοῦ ἐν Λάιντε θηριοτροφείου.
 21 Νέοι σύνοικοι.
 25 Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου.
 28 Μάτεριλκ.
 29 Τὸ ἐξοχικὸν μέγαρον τοῦ ἀρχιδουκῆς Γουλιέλμου τῆς Αὐστρίας.
 32 Μελέτη ἐπὶ τῶν χρωμάτων.
 33 Ζωγράφος ἐν περιδείᾳ.
 36, 37 Λαπωνικὰ ἤθη καὶ ἔθιμα.
 41 Ὁ πτηνοθήρας.
 44 Σπουδαίων μουσικῶν.
 45 Δρυμὸς χειμῶν.
 48 Τὰ ἐν Σόφια ἀνάκτορα τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βουλγαρίας.
 49 Ἄγνυ.
 53 Φερδινάνδος Λεσέφ.
 54 Αἱ ἐργασίαι τῆς διώρυγος τοῦ Παναμά.
 57 Τὰ πρῶτα βήματα τοῦ παιδίου.
 62 Πόσον εἶνε ὠραία ἡ ἄποψις αὐτῆ.
 64 Τὸ μέγαρον τοῦ Βάνδερβιλτ.
 65 Ὁ αυτοκράτωρ Φραγκίσκος Ἰωσήφ.
 69 Ἡ ἀνθοκομία.
 72 Τὸ πάσχα.
 73 Παιδικὸι φίλοι.
 80 Χρωστηρογράφημα.
 81 Ἐν ἔαρι.
 85 Εὐχάριστος ἐνόχλησις.
 88, 89 Κότταβος.
 91 Ἑρρικός Στάνλεϋ.
 92 Ἐμὴν Πασάς.
 96 Ὑπολαγὸς Βίσιμαν.
 97 Φερδινάνδος Χογεντσόλλερν.
 100 Σαμουαῖτιδες συλλέγουσαι βάμβακα.
 101 Θωρηκτὸν τῶν Σαμοακῶν.
 101 Φοιτῆται τῆς γερμανικῆς ἐμπορικῆς καὶ φυτειακῆς ἐταιρείας ἐν Σαμόα.
 105 Τὸ πρῶτον ὄον.
 112 Ἡ περίστασις κίμων τὸν κλέπτη.
 113 Ἡ αυτοκράτειρα Ἐλισάβετ τῆς Αὐστρίας.

Σελ.
 115 Κινεζοπαῖδες.
 116 Τύποι Δεσποινίδων τῆς Κίνας.
 117 Περίπατος Κινέζων γυναικῶν.
 118 Κινεζικὴ κόμισσις.
 118 Κινεζικὰ περίεργα.
 121 Ἐξέσκησις εἰς ὑπομονήν.
 125 Ὁ πύργος Ἐἴφελ ἐν συγκρίσει πρὸς ἄλλα μνημεῖα.
 128 Ὁ ἀρχιτέκτων Ἐἴφελ.
 129 Ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Σωφρόνιος.
 137 Κόρη πλέκουσα.
 140 Ἰωάννης Β' Νέγους τῆς Ἀβηρσονίας.
 140 Ἀβηρσονία Δεσποινὰ ὑψηλῆς περιωπῆς.
 141 Ἡ κατοικία τοῦ Ἰωάννου Β'.
 141 Τοποθεσία λόφου ἐν Ἀβηρσονίᾳ.
 144 Ἀλέξανδρος Δουμάς διός.
 145 Μαυροβούνια.
 148 Ἀδοπροσωπογραφία τοῦ Ρεμβράντ.
 149 Ἡ μήτηρ τοῦ Ρεμβράντ.
 153 Πρεσβύτερος ὁ προσωποποιεῖς ἢ προσωποκιοφορός.
 160 Ἑρωτικὴ ἐξομολόγησις.
 161 Νάσορ-Ἐδ-Διν Σάχης τῆς Περσίας.
 164 Ὁ Ἐδίσον καὶ τὸ φωνόγραφον αὐτοῦ.
 169 Τὰ παιδάκια κ' ἡ πεταλοῦδα.
 173 Ἀπορρήτου ἔρωτος ἀδοπροδοσία.
 176 Τύπος βιενναίου ἀγριοπαίδου.
 177 Νεοελληνικὴ καλλονή.
 185 Ἡ προσέτασις.
 188 Τὸ ἐν Μαδρίτῃ θέατρον τῆς Ταυρομαχίας (ἐξωτερικὴ καὶ ἐσωτερικὴ ἄποψις).
 189 Τὸ ἐν Βαλεντίᾳ θέατρον τῆς Ταυρομαχίας (ἐξωτερικὴ ἄποψις).
 189 Ταυρομαχία ἐν Σεβίλλῃ.
 192 Ἐδοχεῖς στυγαί.
 193 Ἡ πριγκίπισσα Λουίζα καὶ ὁ Κάρολος Φάιφε.
 201 Κόρη ρεμβάζουσα.
 205 Ἡ ἄλωσις τῆς Βαβυλώνας ὑπὸ Κόρου.
 208 Ἔρωσ καὶ ψυχὴ.
 209 Ἡ ἀρχιδούκισσα Μαρία Θηρεσία τῆς Αὐστρίας.
 217 Ἡ Κατίνα.
 221 Ἰπποπόταμοι ἐν τῇ βορβόρῃ.
 224 Ἑρρικός φόν Ἀντζελι.
 225 Τύπος αἰγυπτίας.
 229 Εἰδύλλιον.
 233 Εἰκὼν ὑπὸ Defregger.

Σελ.
 240 Ἐγκαταλειμμένη.
 241 Ἡ ἐν Βόννη οἰκία τοῦ Μπετόβεν.
 241 Ὁ δῦροςος θάλαμος ἐν τῇ ἐγγνήθῃ ὁ Μπετόβεν.
 249 Φῶκαι ὑπὸ λευκῆς ἄρκτου προσβαλλόμεναι.
 252 Σκαριφήματα.
 253 Φοτὰ σαρκοβόρα.
 256 Καὶ πάλιν ἡνωμένοι.
 260 Τῷ βαμῆ τοῦ βασιλικοῦ ὀμεινίου.
 261 Ἀλληγορία τοῦ ἐμπορίου.
 264 Ἡ πριγκίπισσα Σοφία.
 265 Ὁ διάδοχος τοῦ ἑλληνικοῦ θρόνου Κωνσταντῖνος.
 268 Αἱ Ἀθήναι μετὰ τῶν ἀνακτόρων.
 269 Τὸ μουστῆριον τοῦ ἔρωτος.
 273 Ἀδοκράτωρ Φρειδερίκος Γ'.
 276 Ἀδοκράτειρα Ἀδοῦστα Βικτωρία.
 277 Ἀδοκράτωρ Γουλιέλμος Β'.
 281 Ἀδοκράτειρα Φρειδερίκου Βικτωρία.
 281 Αἱ πριγκίπισσαι Βικτόρια καὶ Μαργαρίτα.
 281 Ἡ πριγκίπισσα Καρλότα καὶ ὁ πρίγκηψ διάδοχος τοῦ Σαξωνικοῦ Μαίνιγγεν Βερνάρδος.
 281 Ἡ πριγκίπισσα Εἰρήνη καὶ ὁ πρίγκηψ τῆς Πρωσίας Ἑρρικός.
 288 Τὸ μνημεῖον τοῦ Σεσάστριδος.
 289 Γεώργιος Α' βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων.
 293 Πρότυπον κεφαλῆς.
 296 Ὑπὸ τὸν ἀνδριάντα τοῦ Μπετχόβεν.
 297 Τὸ σκαμνάκι.
 304 Αἰθίοπες τῆς Αὐστραλίας.
 305 Ἑλληνίς.
 309 Ὁ μικρὸς φυγὰς ἐκ τῆς γειτονίας.
 313 Ἡ πρώτη ἐπιστολή.
 320 Ἡ κατασκευὴ τοῦ δηλητηρίου παρὰ τοῖς Ἰνδιάνοις.
 321 Ναταλία.
 325 Βουλγαρίς.
 329 Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον.
 333 Ἡ προμελέτη.
 336 Ἐδῶμοι πτηνῶν φωλεαί.
 337 Ὁ Παστέρ.
 340 Τοποθεσία παρὰ τὸ Γαστούριον.
 341 Ἡ πόλις Κέρκυρα μετὰ τοῦ λιμένος.
 341 Φρέαρ παρὰ τὸ Γαστούριον.
 341 Τὸ ποτικονήσι.
 345 Ἡ πρώτη ἐπιστολή.
 348 Σιγά, σιγά καὶ σ' ἔχω.

ΠΡΟΟΔΟΣ

**ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΝΩΝ
 ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ.**

ΕΤΟΣ Α'.

EN BIENNI, τῇ 1^ῃ Φεβρουαρίου 1889.

ΑΡΙΘ. 1.

ΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΕΙΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑΙ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΑΙ ΑΡΧΑΙ

Ερρίκου του Πεσταλότση.

Ἐξ Ἀμβούργου παιδαγωγὸς Βασεδόβιος, ὁ ἀρχηγὸς τῆς τῶν Φιλανθρωπιστῶν σχολῆς, ἐρωτηθεὶς ποτε ὑπὸ τινος νεαρᾶς μητρός, „πότε πρέπει ν' ἀρχίσῃ τὴν τοῦ τέκνου αὐτῆς διδασκαλίαν“, ἀπήντησεν· „Ἡ πρώτη τοῦ παιδὸς διδασκαλία πρέπει ν' ἀρχῆται ὀκτὼ ἡμέρας μετὰ τὴν γέννησιν αὐτοῦ“. Ἡ ἀπάντησις αὕτη ἐθεωρήθη κατ' ἀρχὰς λίαν παράδοξος καὶ γελοία. Ἡ ἀλήθεια ὅμως αὐτῆς ἐπεφυλάσσετο νὰ καταδειχθῆ ὑπὸ ἐτέρου ἐξοχωτέρου παιδαγωγοῦ, τοῦ ἐκ Ζυρίχης τῆς Ἑλβετίας Ἐρρίκου τοῦ Πεσταλότση, τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς τῶν Ἀνθρωπιστῶν σχολῆς, ἀκαμάσαντος τῷ 1746—1827. Οὗτος κατέδειξε πασιφανῶς οὐ μόνον τὴν ἀνάγκην, ἀλλὰ καὶ τὸν τρόπον τῆς προῖμωτάτης τῶν παιδῶν μορφώσεως καὶ διδασκαλίας.

Κατὰ τὸν Πεσταλότσην αὐτὸς ὁ παῖς ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς γεννήσεως αὐτοῦ διδάσκει τὴν μητέρα τὴν ἀνάγκην καὶ τὸν τρόπον τῆς ἑαυτοῦ διδασκαλίας. Ἥδη ἐνωρίς καὶ πᾶν ἀσμένως ἀγρολῶνται αἱ μητέρες μετὰ τοῦ τέκνου αὐτῶν· ἦδη ἐνωρίς ἀρχονται τῆς τούτου διδασκαλίας χωρὶς νὰ τὸ ἐνοήσωσι. Διαδρῦντονται μετὰ τοῦ παιδὸς, καίπερ μὴ δυναμένου εἰσεῖτι καλῶς νὰ διακρίνῃ· ὁμιλοῦσι μετ' αὐτοῦ, καίπερ μηδ' αὐτὸς ὁμιλοῦντος, μηδ' ἐνοοῦντος· πειρῶνται παντὶ τρόπῳ νὰ καταστήσωσιν εἰς αὐτὸν καταληπτὸς τοὺς γλυκεῖς αὐτῶν λόγους διὰ τε τοῦ βλέμματος καὶ τῶν σχημάτων· ἐν τῇ καταληπτοτάτῃ ταύτῃ συμβολικῇ γλώσσῃ μεταφράζουσι τὰς λέξεις τῶν αἰσθημάτων αὐτῶν καὶ διανοημάτων. Ἀνεκφραστος εἶναι ἡ γὰρὰ τῶν μητέρων, ὡσάντις αἰσθανθῶσιν ὅτι κατὰ τὴν ἐνόησιν ὁ παῖς τὴν τοιαύτην αὐτῶν γλώσσαν. Αἱ μητέρες, εὐθὺς ὡς διέδωσαν ὅτι ὁ παῖς προσεκτικῶς τὴν δυνάμειν ἢ τὴν συνείδησιν τοῦ παρατηρεῖν, προβάλλουσι ἐνώπιον αὐτοῦ χάριν παιδίας διάφορα ἀντικείμενα, δυνάμενα νὰ ἐφελευθώσῃ τὴν προσοχὴν αὐτοῦ διὰ τοῦ σχήματος αὐτῶν ἢ τοῦ χρώματος ἢ τοῦ ἤχου. Ἀνεκφραστος εἶναι ἡ γὰρὰ, ἢν αἰσθάνονται αἱ μητέρες, ὡσάντις, προβάλλουσαι πρὸς τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ παιδὸς ἀντικείμενον τι, παρατηρῶσι πόσον οὕτως προσεκτικῶς παρακολουθεῖ αὐτὸ διὰ τοῦ βλέμματός του, πόσον ἀνοπομόνως ἀναζητεῖ αὐτὸ ἀφανίζομενον, καὶ πόσον χαίρει ἀνακαλύπτων πάλιν αὐτὸ καὶ ἀνευρίσκων· ὁμοίως ὑπὸ ἀφάτου καταλαμβάνονται χαρὰς καὶ θυμηθίας, ὡσάντις παρέχουσαι εἰς τὰς χεῖρας τοῦ παιδὸς ἡχηρὸν τι σῶμα, οἷον κρυστάλλινον ἢ κωδωνίσκον, παρατηρῶσι μετὰ πόσης χαρᾶς καὶ μετὰ πόσης ἐπιμονῆς πειράται νὰ παραγάγῃ διαφόρων βαθμῶν ἤχους.

Οὕτω πως διασκεδάζουσα ἡ μήτηρ καὶ παίζουσα μετὰ τοῦ παιδὸς, διδάσκειται ἀνεπαίσθητος ὅτι ὁ παῖς εὐθὺς ἀπὸ τοῦ πρώτου χρόνου τῆς ζωῆς αὐτοῦ ζητεῖ ἐνασχολήσιν καὶ ἐν τῇ ἐνασχολήσει ταύτῃ αἰσθάνεται ἑαυτὸν λίαν εὐθυμον καὶ ζωηρὸν· ὁμοίως διδάσκειται ὅτι ἡ πρώτη τοῦ παιδὸς ἀνάπτυξις καὶ μόρφωσις ἀρχεται ἀπὸ τῆς τῶν αἰσθήσεων ἐνασχολήσεως καὶ ἀσκήσεως.

Πλείστα ἀντικείμενα περιβάλλουσι καὶ προσβάλλουσι τὰς αἰσθήσεις τοῦ παιδὸς. Ἐκαστον δὲ τούτων ἰδιαίτως ἐπιδρᾷ ἐπὶ ἐκάστης αὐτῶν. Δι' αὐτῶν νέος κόσμος διανοίγεται εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ παιδὸς, ἀπέναντι τοῦ ὁποίου οὕτως ἵσταται ἔκθαμβος καὶ αἰσθάνεται ἀκατάσχετον τάσιν καὶ ὀρμὴν πρὸς ἀντίληψιν αὐτοῦ. Ἡ τάσις αὕτη καὶ ὀρμὴ χρησιμεύει ὡς ἀφετηρία πρὸς ἔναρξιν τῆς ἀναπτύξεως καὶ μορφώσεως τοῦ παιδὸς.

Ὁ τῆς παιδικῆς ἡλικίας χρόνος εἶναι ὁ καταλληλότερος πρὸς ἐναποταμίευσιν διαφόρων παραστάσεων. Πᾶσα παράστασις οἰοῦντοτε ἀντικείμενον, γινόμενη κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν, διαμένει ἀναίτητος ἐν τῇ συνείδησιν καθ' ἅπαντα τὸν βίον, ἔνεκα τῆς μεγίστης τάσεως

καὶ ὀρμῆς, ἣν κέκτηται ὁ παῖς πρὸς ἀντίληψιν τῶν πραγμάτων κατὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην. Τούτου ἔνεκα ἐνωρίς πρέπει ν' ἀσκῶνται αἱ παιδικαὶ αἰσθήσεις, προβαλλομένων ἐνώπιον αὐτῶν διαφόρων ἀντικειμένων καὶ τρεπομένης ἐπ' αὐτὰ τῆς τοῦ παιδὸς προσοχῆς.

Ἡ ἀσκῆσις τῶν παιδικῶν αἰσθήσεων πρέπει νὰ γίνηται μετὰ μεγάλης προσοχῆς. Τὰ πρὸ αὐτῶν προβαλλόμενα ἀντικείμενα δὲν πρέπει νὰ γίνῃ ἀφθονα οὐδὲ νὰ μεταβάλλωνται ταχέως, διότι, ἐντεῦθεν προέρχεται θόρυβος ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ παιδὸς καὶ σύγχυσις τῶν παραστάσεων, μειούσα καὶ τὴν πρὸς παρατήρησιν τῶν ἀντικειμένων ἐπιθυμίαν. Οὕτω π. γ. ὅταν αἱ αἰσθήσεις τοῦ παιδὸς, μόλις προσπεσοῦσαι ἐπὶ τινος ἀντικειμένου ἐρυθροῦ, μεταφέρονται εὐθὺς εἰς τὸ πράσινον, εἶτα εἰς τὸ λευκόν, εἶτα πάλιν ἀποσπῶνται ὑπὸ ἡχηροῦ τινος σώματος, εἶτα ὑπὸ ἔτι ἡχηροτέρου κτλ. τότε ἐπέρχεται σύγχυσις, ἐπιπλοῖαι παράστασις καὶ τέλος ἀηδία καὶ ἀποστροφή. Ἡ ψυχὴ τοῦ παιδὸς πρέπει νὰ ἐντυφίηται καλῶς ἐπὶ ἐκάστῳ ἀντικειμένῳ· ἐπειδὴν δὲ κοροσθῆ καὶ σχηματίσῃ μᾶλλον ἢ ἥττον σαφῆ αὐτοῦ παράστασιν καὶ εἰκόνα, τότε εὐχαριστεῖται νὰ τραπῇ καὶ πρὸς ἄλλα ἀντικείμενα. Ἥδη αὕτη ἡ φύσις, παρουσιάζουσα τὰ ἀντικείμενα οὐχὶ ἅπαντα συλλήβδην καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, ἀλλ' ἄλλα μὲν τὴν ἡμέραν, ἄλλα δὲ τὴν νύκτα, καὶ ἄλλα μὲν κατὰ ταύτην τοῦ ἔτους τὴν ὥραν, ἄλλα δὲ κατὰ τὴν ἄλλην, διδάσκει ὅτι καὶ τὰ ἀντικείμενα, τὰ πρὸ τῶν αἰσθήσεων τοῦ παιδὸς προβλητέα, πρέπει νὰ προβάλλωνται οὐχὶ σωρηδὸν καὶ διὰ μίαν, ἀλλὰ βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον.

Ὁ παῖς, δοκιμάζων τὰ προβαλλόμενα ἀντικείμενα διὰ τῶν διαφόρων αὐτοῦ αἰσθήσεων, ἤτοι τῆς ὁράσεως, τῆς ἀκοῆς, τῆς ἀφῆς, τῆς ὀσφρήσεως καὶ τῆς γεύσεως, καταμανθάνει οὐ μόνον τὰς ἐξωτερικὰς αὐτῶν ιδιότητας, οἷον τὸ σχῆμα, τὸ χρῶμα, τὸ μέγεθος, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐσωτερικὰς, οἷον τὸν ἤχον, τὴν ὀσμὴν, τὸν χυμὸν κτλ. Τούτου ἔνεκα ὅταν λαμβάνῃ κώδωνα, ἐπιθυμεῖ νὰ σείσῃ αὐτὸν πρὸς ἐξαγωγήν ἤχου· ὅταν λαμβάνῃ δίπυρον, ἐπιθυμεῖ νὰ φάγῃ αὐτό· ὅταν ἴδῃ πυρεῖα προσεμβόμενα ἡμικλεῖσι τοὺς ὀφθαλμούς αὐτοῦ· ὅταν λαμβάνῃ ὠρολόγιον, θέτει αὐτὸ πλησίον τοῦ ὠτός αὐτοῦ. Ταῦτα πάντα μαρτυροῦσιν ὅτι ὁ παῖς, ὁ ἀσκήσας τὰς αἰσθήσεις αὐτοῦ ἐπὶ τῶν διαφόρων ἀντικειμένων, δύναται νὰ εἰκάσῃ ἐκ τῶν ἐξωτερικῶν ιδιοτήτων τὰς ἐσωτερικὰς, ὡς ἐκ τῶν ἐσωτερικῶν τὰς ἐξωτερικὰς. Ὅτι δὲ δύναται οὐ μόνον τὰ ἐτεροειδῆ ἀντικείμενα, ἀλλὰ καὶ τὰ ὁμοειδῆ νὰ διακρίνῃ ἀπ' ἀλλήλων, καταφαίνεται ἐκ τοῦ ὅτι προτιμᾷ τὰ μεγαλύτερα, τὰ λαμπρότερα, τὰ εὐγχετέρα τῶν μὴ τοιούτων, ἀπλώνων τὰς χεῖρας αὐτοῦ πρὸς ἐκεῖνα μᾶλλον ἢ πρὸς ταῦτα.

Ὁ παῖς, ὡσάντις ἀκούῃ τὰ ὀνόματα τῶν ἀντικειμένων, πειράται καὶ αὐτὸς νὰ ὀνομάσῃ αὐτὰ· μὴ δυνάμενος δὲ νὰ ὀνομάσῃ αὐτὰ ἀκριβῶς, ψελλίζει τὸ ὄνομα καὶ παραμορφώνει αὐτό, ἄφατον παρέχων τέρψιν εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν ἄκρατάς. Ἐν τῇ ὀνομασίᾳ τῶν ἀντικειμένων ἀγαπᾷ καὶ ἀποδίδει τὰς μονοσυλλάβους λέξεις καὶ ἰδίως τὰς ἐνεχούσας ὀλίγα σύμφωνα, ἐπομένως τὰς δυναμένας εὐκόλως νὰ προφερθῶσι. Τὴν ὀνομασίαν ἐπαναλαμβάνει συχνὰ καὶ πειράται σαφέστερον νὰ ἐκφράσῃ, μηδὲλως ἡσυχάζων μέχρις οὗ ἐπιτύχῃ τοῦ ποθουμένου. Ἡ ὀρμὴ αὕτη, ἣν αἰσθάνεται ὁ παῖς πρὸς τὸ γενέσθαι καταληπτότερος καὶ σαφέστερος, θαυμασιῶς συντελεῖ πρὸς ἀσκήσιν τῶν φωνητικῶν αὐτοῦ ὀργάνων καὶ πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς λεκτικῆς αὐτοῦ δυνάμεως.

Ἐκθαμβος ἵσταται ὁ παρατηρῶν μετὰ προσοχῆς τὰς αἰσθητικὰς καὶ ἰδίως τὰς ὀπτικὰς καὶ ἀκουστικὰς προόδους τοῦ παιδὸς. Οἱ πρεσβύτεροι δὲν δύναται νὰ συναθροίσωσιν ἐν τῇ συνείδησιν αὐτῶν

ἐν ἐνὶ ἔτει τόσον ὕλικὸν παραστάσεων, ὅσον συναθροίξει ὁ παῖς ἐν διαστήματι ἐνὸς μηνός.

Ἐκ τούτων παρατηρήσεων ὀρμώμενος συνήγαγεν ὁ Πεσταλότσης τὰς ἑξῆς παιδαγωγικὰς ἀρχὰς.

α') Τὴν πρώτην καὶ φυσικωτάτην ὁδὸν πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ παιδικοῦ πνεύματος δεκνύει αὕτη ἡ φύσις τοῦ παιδὸς.

β') Ἡ ἀνάπτυξις καὶ μόρφωσις τοῦ παιδὸς ἀρχεται πρωϊμώτατα.

γ') Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ παιδικοῦ πνεύματος ἀρχεται ἀπὸ τῆς ἐποπτείας, ἤτοι ἀπὸ τῆς διὰ τῶν αἰσθήσεων κατοπτεύσεως τῶν ἀντικειμένων.

δ') Ἡ κατόπτεισις τῶν ἀντικειμένων πρέπει νὰ γίνηται κανονικῶς καὶ μετὰ τοῦ προσήκοντος μέτρου.

Τὰς παιδαγωγικὰς ταύτας ἀρχὰς ἤντησεν ὁ Πεσταλότσης οὐχὶ ἐξ ἀναγνώσεως παιδαγωγικῶν βιβλίων, ἀλλ' ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως τῆς παιδικῆς φύσεως. Οὗτος συνέθερε περὶ ἑαυτὸν πτωχὰ καὶ ὄρφανὰ παιδιά, ὧν ἡ παιδικὴ φύσις δὲν εἶχε εἰσεῖτι διαστραφῆ ὑπὸ ἐξωτερικῶν ἐπιδράσεων, ἀλλ' ἦτο ἀνέπαφος καὶ ἀδιάφορος. Μετὰ τῶν παιδῶν τούτων καθ' ἐκάστην ἀναστρέφομενος κατέμαθε τοὺς νόμους τῆς φυσικῆς τοῦ ἀνθρώπου ἀναπτύξεως καὶ ἐξήγαγεν ἐξ αὐτῶν ὕψις ἀρχὰς καὶ ἀληθεῖς τρόπους, ἐφ' ὧν πρέπει νὰ στηρίζεται καὶ δι' ὧν πρέπει νὰ τελῆται τὸ ἔργον τῆς τοῦ ἀνθρώπου ἀγωγῆς πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ προορισμοῦ αὐτοῦ. Αἱ εὐγενεῖς τοῦ Πεσταλότση ἐνέργειαι καὶ αἱ παιδαγωγικαὶ αὐτοῦ θεωρίαι κατ' ἀρχὰς ἐχλευσάθησαν καὶ ἐμυκτηρισθήσαν· αὐτὸς δὲ ἐθεωρήθη ὑπὸ τινῶν μὲν μωρὸς ὡς ἄλλων δὲ μανιακός, κενὴν δόξαν πολιτικοῦ ἢ θρησκευτικοῦ αἰρεσιάρχου θηρεύων. Τέλος ὅμως ἀνεγνωρίσθη ἡ μεγίστη ἀξία τῶν τοῦ Πεσταλότση ἐνεργειῶν καὶ ἐξετιμῆθησαν δεόντως τὰ πορίσματα τῶν παιδαγωγικῶν αὐτοῦ παρατηρήσεων.

Τὰς παιδαγωγικὰς αὐτοῦ ἀρχὰς ἐγκατέσπειρε μὲν ὁ Πεσταλότσης εἰς τὰ διάφορα αὐτοῦ συγγράμματα καὶ ἰδίως εἰς τὸ ἐπιγραφόμενον „Πῶς ἡ Γερτρούδη διδάσκει τὰ τέκνα αὐτῆς“,*) ἐφήρμοσε δὲ ἐν τῷ ἐν Yverdon τῆς Ἑλβετίας φερωνύμῳ αὐτοῦ ἐκπαιδευτηρίῳ, εἰς ὃ συνέβησαν πανταχόθεν διάφοροι παιδαγωγοὶ καὶ διδάσκαλοι, ἐπιθυμούντες νὰ διδαχθῶσι τὴν πολυθρόλητον αὐτοῦ παιδαγωγικὴν καὶ διδακτικὴν μέθοδον.

Τὸ παιδαγωγικὸν ἔργον τοῦ Πεσταλότση δὲν ἀναφέρεται μόνον εἰς τὸ κτᾶσθαι γνώσεις, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἀσκεῖν δυνάμεις καὶ πορίζεσθαι δεξιότητάς. Ὁ Πεσταλότσης, ἀρχόμενος τῆς ἀσκήσεως ἀπὸ τῶν αἰσθήσεων καὶ ἰδίως τῆς ὁράσεως,

α') ἀσκεῖ τοὺς παῖδας εἰς τὸ θεωρεῖν τὰς μορφὰς καὶ τὰ μεγέθη τῶν διαφόρων ἀντικειμένων, εἶτα δὲ εἰς τὸ ἀπεικονίζειν ταῦτα διὰ γραφῆς ἐν διαφόροις διαστάσεσιν·

β') ἀσκεῖ τοὺς παῖδας εἰς τὸ ὀρθῶς καὶ ἀκριβῶς ὀνομάζειν ἕκαστον ἀντικείμενον·

γ') ἀσκεῖ τοὺς παῖδας εἰς τὸ καθαρῶς καὶ σαφῶς προφέρειν οὐ μόνον ἐκάστην λέξιν, ἀλλὰ καὶ ἐκάστην συλλαβὴν· ἔτι δὲ εἰς τὸ σχηματίζειν προτάσεις διὰ τῶν λέξεων, τῶν δηλουσῶν γνωστὰς ιδιότητας τῶν ἦδη προσπεσόντων εἰς τὰς αἰσθήσεις ἀντικειμένων·

*) Wie Gertrud ihre Kinder lehrt.

δ') ἀσκεῖ τοὺς παῖδας εἰς τὸ παρατηρεῖν καὶ κατονομάζειν ἐν ἐκάστῳ ἀντικειμένῳ τὰ ἰδιάζοντα αὐτοῦ χαρακτηριστικὰ καὶ οὕτω διακρίνειν αὐτὸ ἀπὸ τῶν λοιπῶν ἀντικειμένων·

ε') ἀσκεῖ τοὺς παῖδας εἰς τὸ διανοητικῶς ἀριθμεῖν μέχρι προσηκόντων ἀξιοθναμίστου ταχύτητος περὶ τὴν λύσιν ἀριθμητικῶν προβλημάτων.

Πᾶσα ἀσκῆσις τῶν μαθητῶν τοῦ Πεσταλότση διαρκεῖ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον, ὅσοις ἀπαιτεῖται πρὸς τελείαν τοῦ ἀντικειμένου ἐξακριβῶσιν καὶ ἀντίληψιν. Ἐν τῇ βραδύτητι τῆς παρατηρήσεως ἐστήριξεν ὁ Πεσταλότσης τὴν ταχύτητα τῆς προόδου· εἰκότως· διότι ὁ μετὰ σπουδῆς διερχόμενος τὰ ἀντικείμενα, ἀναγκάζεται συχνάκις νὰ ἐπαναλαμβάνῃ ἐπὶ τὰ αὐτὰ καὶ νὰ δαπανᾷ πλείοτερον χρόνον πρὸς ἀκριβῆ αὐτῶν ἀντίληψιν ἢ ὅσοις ἀπαιτεῖται, ἐὰν ἀρχῆθαι μετὰ πλείονος προσοχῆς ταῦτα παρατηρεῖ καὶ ἐπισκόπει.

Ἡ διδακτικὴ αὕτη μέθοδος τοῦ Πεσταλότση εἶναι τόσον φυσικὴ καὶ τόσον ἀπλή ὥστε δύναται οὐ μόνον πᾶς διδάσκαλος ἀλλὰ καὶ πᾶσα μήτηρ νὰ ἐνοήσῃ αὐτὴν καὶ ἐφαρμόσῃ ἐν τῇ κατ' οἶκον ἀγωγῇ τοῦ τέκνου αὐτῆς. Διὰ τῆς μεθόδου ταύτης τοσοῦτον καλῶς ἀσκούνται αἱ αἰσθήσεις τοῦ παιδὸς καὶ τοσοῦτον ἐπιτηδεῖως ἀναπτύσσονται αἱ ψυχικαὶ αὐτοῦ δυνάμεις, ὥστε δύναται οὕτως ταχέως καὶ ὀρθῶς οὐ μόνον ν' ἀντιλαμβάνηται τῶν ἀντικειμένων ἀλλὰ καὶ νὰ ἐκφράσῃ αὐτὰ προσφορικῶς καὶ διατυπῶι διὰ γραφῆς. Διὰ τῆς πεσταλοτσείου μεθόδου καθίσταται ταχέως οἱ παῖδες πάσης κοινωνικῆς τάσεως ἐπιτήδειοι πρὸς ἐξάσκησιν οἰοῦντοτε βιωτικοῦ ἔργου.

Ἡ μέθοδος τοῦ Πεσταλότση οὐ μικρὸν συντελεῖ καὶ εἰς τὴν θρησκευτικότητά τοῦ ἀνθρώπου. Αὕτη, ἀκούσα τοὺς παῖδας εἰς τὸ ὀρθῶς καὶ ἀκριβῶς παρατηρεῖν καὶ διεξέρουσα εἰς αὐτοὺς τὴν ὄρεξιν τοῦ εἰδέναι, ἀνάγει αὐτοὺς εἰς τὴν ἀνεύρεσιν ὑπερτάτου τυπὸς ὄντος, πανσόφως τὰ πάντα δημιουργήσαντος καὶ παναγαθῶς συντηροῦντος καὶ κυβερνῶντος. Μετὰ τῆς θρησκευτικότητος ἐταύτιζεν ὁ Πεσταλότσης ἐν τῇ διδασκαλίᾳ αὐτοῦ τὴν ἠθικότητα. Αἱ στοιχειώδεις θρησκευτικαὶ ἀρεταὶ εἶναι κατὰ Πεσταλότσην ἡ ἀγάπη, ἡ εὐγνωμοσύνη, ἡ πίστις, ἡ ὑπακοή, ἡ εὐκρίνεια καὶ ὁ σεβασμός. Αἱ ἀρεταὶ αὗται, ὡς συνασθημάτων πρέπει κατὰ Πεσταλότσην ν' ἀναπτύσσονται καὶ ἐκδηλώνται πρὸς τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους πρὶν ἢ ἀναπτυχθῶσι πρὸς τὸν θεόν. Τὸ ἀσκητικὸν εἶδος τῆς πεσταλοτσείου μεθόδου παρατηρούμενον οὐ μόνον ἐν τῇ διανοητικῇ τῶν παιδῶν ἀγωγῇ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἠθικῇ καὶ θρησκευτικῇ· ὅπως δι' αὐτῆς ὁ παῖς οὐ μόνον μαθηθῆναι τὸ πῶς τις σκέπτεται, ἀλλὰ καὶ ἀσκεῖται πράγματι εἰς τὸ σκέπτεσθαι· οὕτω διὰ τῆς αὐτῆς οὐ μόνον μαθηθῆναι τὸ πῶς τις ἀγαθὸς καὶ εὐσεβής, ἀλλὰ καὶ ἀσκεῖται εἰς ἔργα ἀρετῆς καὶ εὐσεβείας ἐμπράκτως, σεβόμενος τὸν θεόν, ἀγαπῶν τοὺς γονεῖς, βοηθῶν τοὺς πτωχοὺς καὶ τὰ παρόμοια.

Αὗται εἶναι περίπου αἱ θεμελιώδεις παιδαγωγικαὶ καὶ διδακτικαὶ ἀρχαὶ τοῦ Πεσταλότση· αἱ ἀρχαὶ αὗται, ἐξαχθεῖσαι ἐκ τῆς μελέτης αὐτῆς τῆς ἀνθρωπίνης καὶ ἰδίως τῆς παιδικῆς φύσεως, ἔχουσι μέγιστον κύρος καὶ δύναται ἀσφαλῶς νὰ ὀδηγήσωσιν ἐν τῷ παιδαγωγικῷ ἔργῳ τοὺς παιδαγωγοὺς καὶ ἰδίως τὴν μητέρα, παρ' ἣ διαμένει ὁ παῖς τὸν πλείστον χρόνον τῆς ἀώρου αὐτοῦ ἡλικίας.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ Κ. ΣΠΛΘΑΚΗΣ.

ΤΑ ΦΩΤΑ ΚΑΙ Ο ΣΤΑΥΡΟΣ.

Α'.

Ἡ ὠραία ἔθιμα τῆς Πατρίδος μου, ὦ γλυκεῖα θερησκευτικά καὶ οἰκογενειακά παραδόσεις τῆς Ἑλλάδος, σὰς ἀγαπῶ. Εἶσθε τὸ γνώρισμα τὸ διακρίνον τὴν φυλὴν μου ἐν μέσῳ τῆς παγκοσμίου ἀνθρωπίνης ἀγέλης· εἶσθε ἡ ἐκδήλωσις τῶν αἰσθημάτων τοῦ ἔθνους μου, ἡ γραμμὴ παραστάσεως τῶν πόθων καὶ τῶν κρυφίων ἐλπίδων τοῦ· ὡς ἡ κογχύλη διαφυλάττει τὴν θαλασσοφώνον βοήν τῶν μυστηριωδῶν ὠκεανείων πυθμένων ἀπ' ὧν ἐξήχθη, διατηρεῖτε τὴν φαιδρὰν ἢ θλιβερὰν ἀπήχησιν αἰῶνων ὄλων.

Ἡ ἔθιμα τῆς Πατρίδος μου, ἄτινα μοὶ φωταγωγεῖτε ἑορτασίμως τὸ παρελθόν, μὲ μεταίετε εἰς τὸν μακρὸν κόσμον τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ἀφαιρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ τὸν κάματον τῶν ἐτῶν, μὲ καθίζετε παρὰ τὴν ἐστίαν τοῦ γενεθλίου οἴκου, φέρετε εἰς τὰ ὠτά μου προσφιλεῖς φωνάς, εἰς τὰ βλέμματα μου βλέμματα στοργῆς, εἰς τὰ χεῖλη μου μυστικά φίληματα, εἰς τὰς παρειάς μου πατρικὰς θωπείας, μοὶ φέρετε τὸ ἐξαφανισθὲν ἄρωμα τῶν χρόνων ἐκείνων, καθ' οὓς ἀμφοτέραι αἰ ρίζαι τῆς ζωῆς μου δὲν ἦσαν ἐν τῷ τάφῳ, ὦ ἔθιμα τῆς Πατρίδος μου ἔστε εὐλογημένα!

Β'.

Αἱ παλμῶδεις κρούσεις τοῦ κώδωνος τῆς ἐκκλησίας μελωδικαὶ καὶ ἔρρυθμοι δονοῦσι τὸν ἄερα, διὰ μέσον τῆς σιγῆς καὶ τῆς σκοτίας, προσκαλοῦντες τοὺς πιστοὺς. Οἱ εὐλαβεῖς, γέροντες καὶ γραιῖαι, ἐνδύονται ἐν σπουδῇ ὅπως προφθάσῃ τὸν ὄρθρον. Ἡ ἐκκλησία εἶνε κενή, οἱ ἱερεῖς, διὰ ἀρκοῦρίου φωτίζοντας τὸ ἐπὶ τοῦ ἀναλογείου, Ἐνετίησι ἐκδοθέν, ἐκκλησιαστικὸν βιβλίον ἀναγιγνώσκουσιν εὐχὰς καὶ τροπάρια· κατὰ μικρὸν οἱ χριστιανοὶ προσέρχονται, ἀνάπτουσι κηρίον, τοποθετοῦνται εἰς τὸ στασίδιόν των· ἦδη διὰ τῶν ὑψηλῶν κηκλιωτῶν παραθύρων τῆς ἐκκλησίας διαφαίνεται τὸ ὄχρον λυκαυγές. Ἡ ἀκολουθία προβαίνει· οἱ ψάλται ψάλλουσι βραδέως καὶ ἐμμελῶς διὰ τὸ ἐπίσημον τῆς ἡμέρας· ὁ ἀρχιερεὺς ἀναφωνεῖ πρὸ τῆς ἱεράς πύλης τὸ „Κύριε, Κύριε ἐπιβίβησον ἐξ οὐρανοῦ“· τὴν στιγμήν καθ' ἣν ἄρχεται ἡ λειτουργία καὶ σταυροκοποῦνται ὑποκλινόμενοι οἱ πιστοὶ καὶ συγκεχυμένους ψίθυρος φωνῶν πληροὶ τὸν ναὸν κατὰ τὴν ἐκφωνήσιν τοῦ „Εὐλογημένη ἡ βασιλεία“ οἱ πολυέλαοι ἀνάπτουσι πανηγυρικῶς διὰ φλογὸς ἐρπούσης, ἦτις ὀφιοειδῶς διαθέουσα τὸν τεταμένον θώμηνγα καταβιβρώσκει αὐτόν.

Μετὰ τὴν λειτουργίαν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ τελεῖται ἐπὶ ἐξέδρας ὁ Μέγας ἀγιασμός· ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ παιδιά συνωστίζονται κρατοῦντες φιάλας καὶ ποτήρια· θὰ φυλάξῃ τὸ πολύτιμον ἡγιασμένον ὕδωρ, εἰς τὸ εἰκονοστάσιον, καὶ εἰς τὰς στιγμὰς τῆς ἀδημονίας, εἰς τὰς κρίσεις καὶ ὀδυνηρὰς στιγμὰς, ὅτε αἱ ψυχὰι ὑψοῦνται ἐναγωνίως πρὸς τὸν οὐρανὸν μὴ ἐλπίζουσαι πλέον ἐν τῆς γῆς θὰ ἐνθυμηθῶσι τὴν ἱεράν πανάκειαν, καὶ θὰ βρεῖξωσι τὰ ὄχρὰ καὶ μαρμαίμενα χεῖλη τοῦ ἀσθενοῦς τέκνου ἢ συζύγου· καὶ ὁ ἀσθενὴς θ' ἀνοίξῃ, βεβαίως, τοὺς βεβαρυνμένους ὀφθαλμούς του πρὸς τὴν ζωήν, καὶ ἂν ἔτι εἶχεν ἦδη στρέψῃ αὐτοὺς πρὸς τὸ μέρος τοῦ τάφου . . .

Γ'.

Ἡ ἀρχιερεὺς ἀπαστρέπτων ἐν τῇ χρυσοῦφει αὐτοῦ στολῆ, τὰ ἐπάργυρα ἀκτινωτὰ ἐξαπτέρυγα, οἱ ἱερεῖς ἐν ἀμφοῖς, τὸ πλῆθος ὄλων, χωροῦσιν ἐν πομπῇ εἰς τὴν παραλίαν.

Ἡ ἀνεμὸς πνέει κατὰψυχρὸς ἐκ τῆς χιονοσκεπὸς κορυφῆς τοῦ ὄρους, καὶ αἱ παγεραὶ ῥιπαὶ τοῦ εἰσορμῶσαι εἰς τὰς στενάς καὶ σκολιὰς ὁδοὺς ἐκπέμπουσι θηγγίνωδη καὶ παρατεταμένον γογγυσμόν· ἡ σφοδρὰ πνοὴ καταμαστιτίζει τὰ πρόσωπα, καὶ τὰ σώματα πάντα ῥιγοῦσι.

Ἴδου ἡ παραλία· τὸ πέλαγος ἐκτείνεται ἀναπεπταμένον· ἡ ἀτμόσφαιρα εἶνε διαυγής, μακρὰν δὲ ἐπὶ τῆς κατέναντι ἀκτῆς, διακρίνονται αἱ νεφελώδεις καὶ ἰώδεις διαγραφαὶ τῶν ὀρέων· μακρὰ γραμμὴ τεφρόχρων χαλίκων, λειανθέντων ὑπὸ τῶν κυμάτων, περιβάλλει ὡς κροσσὸς τὴν ὄψιν τῆς θαλάσσης, παρακολουθοῦσα τὰς καμπὰς καὶ τὰς κυμάνσεις τοῦ παραλίου ἐδάφους.

Τὸ πλῆθος συνωθεῖται· ἄνδρες, γυναῖκες, παιδιά, τοποθετοῦνται ἀναμῆς, ἐκάστη κεφαλὴ προσπαθεῖ νὰ ὑψωθῇ ὑπὲρ τὴν ἄλλην· ὄλων οἱ ὀφθαλμοὶ εἶνε ἐστραμμένοι πρὸς τὴν θάλασσαν, ὅπου μετ' ὀλίγον θὰ ῥιφθῇ ὁ σταυρός.

Τὰ κύματα πρασινωπά, βαθυκόκκινα δὲ ἐν τῷ βάθει τοῦ πελάγους, βρυχῶνται ἐξηγριωμένα· καὶ ἐφ' ὅσον ἐκκινεῖται τὸ βλέμμα σημεῖα λευκὰ πληροῦσι τὴν ἑκτασίαν, ὡς ἀγέλη τις λευκομάλλων ἄρκτων μανιωδῶς τρέχουσα ἐπὶ τῆς ὑγρᾶς πεδιάδος· νῦν μὲν κοιλαίνονται ὡς ἐνεδρεύοντα, νῦν δ' ἀνορθοῦνται μανιωδῆ, ἀπειλητικὰ, ἀφρίζοντα . . .

Ἡ διάκονος δίδει εἰς τὸν ἀρχιερεῖα τὸν σταυρόν, τὸν ἡγιασμένον σταυρόν, δι' οὗ ἐτέλεσε τὸν ἀγιασμόν· ὁ βραχίον τοῦ ἀρχιερεῶς κινεῖται· ῥίγος συγκινήσεως διατρέχει τὸ θεώμενον πλῆθος· ἡ στιγμή εἶνε δραματικωτάτη· ὁ σταυρὸς ῥίπτεται εἰς τὸ μέσον τῶν κυμάτων· ταυτοχρόνως σχεδὸν ἑπτὰ ὀκτὼ ἄνδρες, παρὰ τὴν θάλασσαν ἰστάμενοι, ἐκρίπτοντες βιαίως τὰς γούνας των, εἰσορμῶσιν εἰς τὸ ὕδωρ.

Εἶνε ἀτρόμητοι ναυτικοὶ ἐξ ἐκείνων τοὺς ὁποίους παράγει ἐκάστη ἑλληνικὴ παραλία· ἦσαν παιδιά ὅτε ἀπεχαιρέτισαν τὴν μητέρα των καὶ εἰσῆλθον εἰς τὰ πλοῖα· τὰ σχοινία ἐπλήρωσαν τῶν χεῖρᾶς των· ἐμεγάλωσαν ἀναπνέοντες τὸν ἐλεύθερον ἄερα τοῦ πελάγους· μέχρις οὗ ἀνθρώπων τοὺς ἐνανούρισε τὸ ἄγριον ἄσμα τῆς καταγίδος· ἦλθον φρικώδεις ὧραι καθ' ἃς ἐβλασφήμησαν τὴν θάλασσαν, τὴν σκληρὰν καὶ ἀπάνθρωπον θάλασσαν, ἦτις ἐρημόνει τόσας κλίνας, ἦτις ἐνδύει τόσους μαῦρα, καὶ ὅμως μόλις εὐρέθησαν ἐπὶ τῆς ἑρᾶς, μόλις δὲν ἠσθάνθησαν τὸ ἔδαφος σαλευόμενον ὑπὸ τοὺς πόδας των, ἐνοστάλησαν κ' ἔσπευσαν νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς ἀπίστου ἐρωμένης. Καὶ τώρα εἰς τὴν καρδίαν τοῦ χειμῶνος, ἐν ᾧ οἱ ἐνδεδυμένοι τρέμουσι, ἐν ᾧ οὐδ' ἡ φαντασία τολμᾷ νὰ ἔλθῃ εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ παγεροῦ ὕδατος, οὗτοι, ὑπέρτεροι ἀλγεῖνου συναίσθηματος, ἐφώρμησαν εἰς τὸ μέσον τῶν κυμάτων καὶ τὸ φοβερὸν φύγος, νόσον, καίον ὡς ἡ παγωνία καίει τὰς ἀμυγδαλάς, συνθλίβει ὄλων αὐτῶν τὸ σῶμα ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν.

Διὰ σιβαρῶν βραχιόνων διασχίζουσι τὸ ὕδωρ· τὰ κύματα, ἀναρρίπτοντα αὐτοὺς βιαίως ὀπίσω, θραύονται μετὰ παφλασμοῦ καὶ καλύπτουσιν αὐτοὺς ἐξ ὀλοκλήρου· τρόμος συνέχει τοὺς θεωμένους· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐν τῶν ἀφρωδῶν συντριμμάτων ἀνακύπτουσι βραχίονες πρῶτον καὶ εἶτα κεφαλαί· οἱ κολυμβηταὶ χωροῦσιν ἀκατάβλητοι πρὸς τὸν σταυρόν, ὃν ἡ σφοδρὰ φορὰ τοῦ ρεύματος παρασύρει ὀρμητικῶς πρὸς νότον· ἡ δὲ θάλασσα πλῆσσει αὐτοὺς κατὰ πρόσωπον ὡς κωμῶδης διὰ τὴν πρὸς αὐτὴν περιφρόνησιν· ἀλλ' οἱ γενναῖοι τηροῦντες ἰσορροπίαν διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς, τέμνουσιν ἰσχυρῶς διὰ τῆς ἄλλης τὸ ὕδωρ.

Ἴδῃ εἰσῆλθον εἰς ἦττον κυματόπληκτον ζώνην, ὅπου τὸ ὑγρὸν στοιχεῖον ὀγκοῦται μὲν ἀπειλητικὸν καὶ πρασινόφρον ἀλλὰ δὲν θραύεται. Νῦν ὅτε ἐνίκησαν τὴν θάλασσαν, ἄρχονται τὸν πρὸς ἀλλήλους ἀγῶνα. Πρὸ αὐτῶν, σαλεύεται, ἄνω καὶ κάτω ῥιπαζόμενος ὁ σταυρός· τὰ βλέμματα ἐπ' αὐτοῦ προσηλωμένα ἔχοντες, συγκεντροῦσιν ἅπαν τὸ ψυχικὸν αὐτῶν σθένος, ἐντείνουσι ὅλην τὴν ἰσχὴν τῶν μυῶν των· ἀλλ' αἰγῆς ἐν πελώριον κῆμα, ἐν ὀλοκλήρῳ βουρῶν ὕδατος ῥαγδαίως ἐπιφερόμενον καταρρήγνυται μετὰ πατάγου καὶ συγκαλύπτει κεφαλὰς καὶ βραχίονας . . .

Ἡ ἀγωνιώδης κραυγὴ ἐξέρχεται ἐκ τῶν στομάτων· μὴ ἡ θάλασσα θὰ τοὺς ἐκβράσῃ ἔξω πτόματα;

Ἄλλ' οἱ ναῦται ἀντέστησαν καὶ εἰς τὴν τελευταίαν λυσσώδη προσβολὴν τῆς ὀργίλης ἐχθρᾶς των· ἡ κεφαλὴ των εἶνε παραξάλισμένη, τὰ ὄμματα των τεθολωμένα, τὸ στόμα των πλήρες ἄλμυροῦ ὕδατος, ἡ ἀναπνοὴ των βαρεῖα, οἱ βραχίονες καὶ αἱ κνήμαί των κατὰκοποι εἰς τὰς κλειδώσεις· ἀλλ' ἡ θάλασσα δὲν φθάνει μέχρι τῆς ψυχῆς των· ἡ ψυχὴ διατηρεῖται ἀκαίρια.

Τώρα ἡ συγκίνησις κορυφούται ὡς εἰς τὴν τελευταίαν πρᾶξιν δράματος· ὀλίγα στιγμὰ ὑπολείπονται, ἐπληρίσασαν, ἀνωθοῦνται· ὄλοι ἐκτείνουσι τὸν βραχίονά των διὰ ν' ἀρπάσωσι τὸ ἱερὸν ἔμβλημα· ἡ θέλησις ἔσχατον καταβάλλουσα ἀγῶνα περνίξει ἰσχυρῶς τὰ κωμικῶτα μέλη.

ΤΟ ΧΩΡΙΟΝ ΕΝ ΩΡΑ· ΧΕΙΜΩΝΟΣ.

Αἰγῆς εἰς βραχίον ὑψοῦται κρατῶν τὸν σταυρόν!

Ζωηρὰ ἀναφωνήματα ἀντηχοῦσιν ἐκ τῆς παραλίας· ὄλα τὰ βλέμματα εἶνε ἐστραμμένα πρὸς τὸν νικητὴν· οὗτος δὲ ἀνευρίσκων δυνάμεις ἐν τῇ νίκῃ, ἐν τῷ πυρετῷ τοῦ θριάμβου νήχεται ἰσχυρῶς πρὸς τὴν παραλίαν· ἀλλ' οἱ ἄλλοι, οἱ ἡττηθέντες, οἱ μέλλοντες ν' ἀποτελέσωσι τὴν σκιάν τῆς εἰκόνας, ἦς οὗτος θ' ἀποτελέσῃ τὴν φωτεινὴν μορφήν, αἰσθάνονται ἀκατανίκητόν τινα χαλάρωσιν τῶν μυῶν, ἔκλυσιν τινα τοῦ συνόλου αὐτῶν, μετὰ τὴν τόσῃ ἔκτασιν τῶν ψυχικῶν καὶ σωματικῶν δυνάμεων των· μολοντόι δὲ εἶνε ὀρμητικῶς τὸ φύγος καὶ εἰσδύει μέχρι τοῦ μυελοῦ τῶν ὀστέων, — διότι τώρα ὅτε παρήλθεν ἡ μέτρησις τοῦ ἀγῶνος ἐπαγγέλλει τὸ φυσικὸν συναίσθημα — πλέουσι βραδέως, ἀφίνουσι νὰ ὠθῶνται ἀδρανεῖς πρὸς τὰ ἔξω.

Δ'.

Τὸ ὄνομα τοῦ νικητοῦ, ὡς ὀλυμπιονίκου τινός, περιφέρεται ἦδη ἀπὸ στόματος εἰς στόμα ἐν τοῖς καφεσίσις, ἐν μέσῳ τοῦ πικνοῦ

καπνοῦ τῶν ναργυλιέδων, ἐν ταῖς ἐπισκέψαι τῶν ἐορταζόντων Φωτίων καὶ Σταύρων, μεταξύ τοῦ γλυκοῦ καὶ τῆς μαστίχας, ἐν ταῖς ὁδοῖς, πανταχοῦ. Τὰ παιδιά θὰ δεικνύωσιν αὐτὸν πρὸς ἄλληλα διερχόμενον, ἡ δόξα του θὰ διαρκέσῃ ὀλοκλήρον ἔτος.

Μετὰ μεσημβρίαν περιάγει τὸν σταυρὸν ἀνὰ τὰς συνοικίας μετὰ τῶν συντρόφων του· προσκυνοῦσιν εὐλαβῶς πάντες τὸν ἡγιασμένον σταυρὸν καὶ ῥίπτουσι φιλοδώρημα εἰς τὸν δίσκον, ὑπὲρ φιλανθρωπικοῦ σκοποῦ· ἀλλ' οἱ ἐπίτροποι τῆς ἐκκλησίας προσφέρουσι ποσὸν τι διὰ νὰ διασκεδάσωσιν τὰ παλημάρια.

Τὴν δ' ἐσπέραν θὰ εὐθυμήσωσι, καὶ θὰ τραγουδήσωσι τὰ ἄσματά των, ἄτινα φέρουσιν ἐκάστῳτε ἐκ τοῦ ταξειδίου των, τὰς περιπαθεῖς καὶ κλαυθμηρὰς πῶς μελωδίας ἐκείνας, ὡσεὶ μελοποιεῖς

αὐτῶν νὰ ἦτο ἡ θάλασσα, ἡ ποικιλόφθογος καὶ μυριόθρονος θάλασσα, ἡ γνωρίζουσα νὰ φλοισβίξῃ ἡδοναθῶς, νὰ στενάξῃ ἐρωτικῶς, ὅπως καὶ νὰ βρυχᾶται ἀγρίως.

Ε'.

Μετὰ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας ἡ τρικυμία καθηνάσθη· εἶνε ἡ δύναμις τοῦ ἀγιάσαντος τὰ ὕδατα σταυροῦ ἢ ἡ κόπωσις τῆς θαλάσσης μετὰ τὸν σφοδρὸν ὄλον;

Ἴδῃ τὰ πλοῖα, ἀπ' οὗ ἀγιάστησαν τὰ νερὰ ἐτοιμάζοντα εἰς ἀπόπλουν. Ἦλθεν ἡ συγκινητικὴ, ἡ πικρὰ ὦρα τοῦ ἀποχωρισμοῦ· αἱ θωπείαι γίνονται ἐγκαρδιώτεραι, τὰ φίληματα θερμότερα, αἱ περιπτώσεις σφιγκτότεραι· θὰ μείνῃ ψυχρὰ πάλιν ἡ συζυγικὴ κλίμη· ἄρχεται πάλιν ἡ κατὰ τοῦ ἀγρίου στοιχείου πάλη ἐν τῷ πελάγει, καὶ ἡ μακρὰ, ἡ ἀγωνιώδης προσδοκία ἐν τῷ οἴκῳ. Τὸ πλοῖον ἦδη ἀπῆρε· τὰ ἱστία του μόλις διαγράφονται ὡς λευκὸν στίγμα εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ὀρίζοντος. Κατευθύνει!

ΑΡ. Π. ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ.

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΒΙΟΥΝΙΚΑΙ.

ENNEA ΗΜΕΡΑΙ

ὑπὸ τῷ

ΑΡΓΑΝΘΩΝΙΟΝ ΟΡΟΣ.

Ταξείδιον ἐπὶ θαλάσσης γαλινωσῆς ἐνόμισα πάντοτε πεζὸν τι, τὸ δ' ἐν τρικυμιώδει θαλάσσει καὶ διὰ πλοίων μικρῶ γινόμενον ποδηγὸν εἰς ἐκείνους, ὅσους οὔτε τῶν παιδῶν αἱ καταγίδες, οὔτε τῶν ἀνθρωπίνων ἀτυχημάτων καὶ συμφορῶν αἱ πεντακυμῖαι ταραττοῦσι. Τὰ διὰ πλοίων μικρῶν ταξείδια, ἃν μὴ τι κατεπιέργη, προτιμῶν ἀείποτε καὶ μάλιστα ὅπου οὐδ' ἄπαξ τοῦ ἔτους ἐγγίζουσιν ἀτιμύπλοια, μετὰ χαρᾶς ἐδεξάμην τὴν φιλόφρονα πρόσκλησιν, ἣν ἐποιήσατό μοι ὁ νῦν ἐν Κατιρλίῳ τῆς Βιθυνίας διδάσκαλος, καὶ ἦν συνεμερίζοντο καὶ οἱ τὰ πρῶτα φέροντες ἐν τῇ κομπολίει ταύτῃ, εἰς ἣν, ὡς ἐπιληροφουμένη, μεταβαίνει τις, ἂν οὐριος ἄνεμος εὐνοήσῃ, ἐντὸς ὥρων τριῶν εὐτυχῆ δ' ὅμως ἐθεώρουν ἔμμαντὸν ἂν αἱ τρεῖς ἐκταθῶσιν εἰς ξῆ, εἰς ἐννέα, εἰς δώδεκα, μαθὼν ὅτι ἀτυχῆς τις ἀπὸ τοῦ Κατιρλίου μετέβη εἰς τὴν παρὰ τὴν Κωνσταντινουπόλιν νησίδα Ἀντιγόνην ἐντὸς ὥρων εικοσιτεσσάρων, τοσοῦτων ἀκριβῶς ὅσας ἀπῆιτε ταξείδιον ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Σμύρνην· ὅτι ἐπρεπε ἵνα ὀπίσω ἔμμαντὸν δι' ὁπομοῆς ἐγίνωσκον ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν. Πρὸ ἐνδεκαετίας (φεβρουαρι. 1878) ἀναχωρήσας ἐκ Πειραιῶς ὅπως ἐπισκέψωμαι τὴν νῆσον Πάτριον καὶ τὴν ἐν αὐτῇ περιώνυμον μονὴν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ τὴν βιβλιοθήκην αὐτῆς, ἐπέβην μικρᾶς βρατζέρας τοσοῦτον μεζῶνος ἀγαλλιᾶσεως, ὅσφ πρὶν ἐπιβῶ ἔμαθον ὅτι ἡ βρατζέρα ἐλέγετο Ἀστραπή, συνεπὼς δ' ἠδύνατο ἵνα μὲ ἀποβιβάζῃ εἰς τὴν νῆσον Λέρον, ὅπου καταρθύνετο, ἐντὸς δύο τῶ πολὺ ἡμερῶν.

Διγνώσκον τότε, καθὼς εἶπον ἄρτι, τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ φεβρουαρίου τοῦ 1878, ἀδύνατον δ' ἦν ἵνα προσδοκῶμεν ἄλλο τι πλὴν τρικυμῶν, ἐν ἀσπελῆσι καὶ σκατειναῖς νεξί, οὐδὲν ἕτερον ἢ ἀριανόμενα κύματα, βροχᾶς, γιῶνας καὶ σκυδικὸν κρύος, ὅπερ ἦν καταλαβὸν τὴν Κωνσταντινουπόλιν ἄχρις Ἁγίου Στεφάνου, καὶ παραζάλην τῶν ναυτῶν εἰς ταῦτα πάντα, θάνατον τέλος πάντων ἐντὸς κυμάτων. Ἀλλὰ τὰς οὐχὶ εὐαρέστους προσδοκίας ταύτας παρηγγύρουν ἰδέαι πολλὰ καὶ πῶς ἐκκεντρικαί. Πρῶτον ὅτι οὐδὲν ἕκτακτον βλέπει τις εἰς τρικυμῖας, εἰς θυέλλας, εἰς θάνατον ὅπως δῆπου ἐπερχόμενον δεύτερον ὅτι μακρὰν κεῖται ὁ θάνατος ἐὰν ἔχωμεν ἐν τῷ κόσμῳ ἵνα πράξωμέν τι σπουδαῖον· τρίτον ὅτι οἱ ναῦται τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου πελάγους παίζουσι μετὰ κυμάτων ὠκεανείων, τὸ δὲ πλοίαρχον ἡμῶν οὔτε τὸν Εὐξείνιον οὔτε τὸν Ἀτλαντικὸν ἔμελλε ἵνα διαπλεύσῃ. Βεβαίως οὔτε μεζῶν, ἀλλ' οὐτ' ἐλάσσων τῆς Ἀργεῖος ἦν ἡ Ἀστραπή· ἐκεῖνη διέσχισεν „ὄργας κελύθους“ πολλῶ μακροτέρως, ἡμεῖς δὲ πρόκειται ἵνα διέλθωμεν ἡμερον καὶ πρᾶσιον θάλασσαν, ἀφ' ἧς παραμυθεῖσαι βλέπων ἐνώπιόν σου ἀναδυομένης ἀνά μίαν ἐκ τῶν θελαικῶν νήσων τοῦ περὶ τὴν Δῆλον συμπλέγματος.

Ἀγνώφ πῶς, ἔμμεν ἐν τῇ μνήμῃ μου στίχους εἰς τοῦ παλαιφάτου ἐκείνου Γνωμολογικοῦ τοῦ Χρυσολωρᾶ, ὅπερ, τοσοῦτφ γνωστὸν εἰς τοὺς πατέρας ἡμῶν, ἀνέγνων ἔνεκα λαυμαργίας τοῦ πολλὰ ἀναγινώσκων, καὶ ἀνέγνων κατὰ τὴν παιδικὴν μου ἡλικίαν. Διὰ μνήμης ἔσωζον ὅτι „θάλασσα καὶ πῦρ καὶ γυνὴ κακὰ τρία“, καὶ πέμπτην, ἕκτην ἴσως φορὰν ἐπέβανον τοῦ ἐνὸς τούτων· εὐτυχῆ δ' ἔμμαντὸν ἤθελον θεωρήσει εἴπερ εἶχον ἐν τῶν τριῶν κακῶν ἐνώπιόν μου· ἀλλ' ἐπιβὰς τῆς „Ἀστραπῆς“, εὐρον ἐν αὐτῇ καὶ δεύτερον· Συνέπλεε γυνή· καὶ ὅταν ἔχη τις συνένδημον τὸ δεύτερον τοῦτο κακὸν ἐὰν τύχῃ νεώτερον, ἔχει καὶ τὸ τρίτον, τὸ πῦρ δήλον οὖν, ὡς γινώσκουσιν οἱ νέοι ἀναγνώσταί μου καὶ γέροντες πλουτοῦντες πείραν ἐτῶν πολλῶν. Ἀλλ' ἠπατώμην ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ, διότι ἡ συμπλέουσα ἦν γυνή, σχεδὸν ἐξηγοντοῦτις, ἐμπνεούσα πάγον, ἐγκλειούσα πάγον, οὐχὶ δὲ πῦρ. Ἐπλόεμεν.

Ὅταν τις ἀπὸ πρωῒας τὰ ἀπόγαια λύσας ἐκ Πειραιῶς ἴδῃ ὅτι μέχρις ἑσπέρας μολὺς ἐπλευσε τρία τέσσαρα μῖλια, κατανοεῖ βραδέως ὅτι τὰ δύο μεθ' ὧν συνηγήθη, εἰσὶν ἀρκετά, περιττὸν δὲ τὸ τρίτον τούτων, ἦτοι τὸ δεύτερον, κατὰ τὴν παρὰ Χρυσολωρᾶ τάξιν. Τεσσαρῶν ἡμερῶν καὶ νυκτῶν ἰσαριθμῶν θαλασσοπορία, μετὰ τρικυμῶν ἀληθμῶν, ἐν ἀσπελῆσι καὶ βροχερᾷ νυκτί, παρ' ὀλίγον ἀπῆρσε καὶ τοῦ πλοίαρχου καὶ τῶν ναυτῶν τὸ θάρρος καὶ τὰς δυνάμεις, ἀπέπλευα δὲ φόβον προῖξενον οἱ γρυλλισμοὶ τῆς συμπλεύσεως γραιᾶς, οὐδ' ἦν δυνατὸν ἵνα διασκεδάσῃ τοὺς φόβους τῶν πλεόντων αἱ ἀπέραντοι τοῦ ἑτέρου τῶν ἐπιβατῶν τοῦ τὰ παρόντα γράφοντος ἀδολεσχία· τὸναντίον μάλιστα τὸ θάρρος αὐτοῦ ἐκίει τὴν ἀνανάκτησιν ἐκείνων. Εὐτυχῶς ἀσινεῖς ἀπέβημεν εἰς Δῆλον, ἐνθα παρεμείναμεν μακρὰν ἀνθρώπων ἡμέρας τρεῖς. Ἦτο ἀνάγκη ἵνα ἀρμυθῶμεν ὡς φαίνεται, ἐπὶ τῆς ἱερᾶς νήσου ταύτης ὑπὸ τοῦ τσανιστάτου καὶ ἀγοστάτου τῶν ἀρχαίων θεῶν, οὗ τὸ θέατρον ἐπεσκεψάμεθα μετ' εὐλαβείας.

Ἐν τῇ θαλάσσῃ ζήσας ἡμέρας οὐκὼ ἀπέβην εἰς τὴν ἐξῆραν, καλὸν μάθημα διδάχθεῖς ὅτι καὶ πλοίων, ὡς ἀνθρώπων τινῶν, τὸ ὄνομα ἀποτελεῖ στήμια πῶς ἐξέμωρον πρὸς τὸν τρόπον καὶ τὸν βίον καὶ τὰς ἐνεργείας αὐτῶν ἀντεξεταζόμενον.

Ἡ Ἀστραπή πραγματικῶς ἔτρεχεν . . . ὡς γελῶν.

Μετὰ τὴν θάλασσαν ἐπέπρωτο ἵνα συναντήσω καὶ πάλιν δεῦτερον κακὸν, γυναικας γραιᾶς. Ἡ θάλασσα κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἦν γαλήνιος. Ἀλλ' ὅταν ταξιδεύουσι γυναῖκες, εὐχρῆ ἀναπέμποσιν πρὸς τὸν Αἰόλιον κοινῆν, ἵνα κλείσῃ τοὺς ἀνέμους ἐν τῷ ἀσπῷ, ὁ δὲ πλοῦς οὕτω ἵνα ἀποβῇ ἀτάραχος. Κέρδος ἦν ὅτι εἶχον συμπλωτήρα, πλὴν τοῦ διδασκάλου τοῦ Κατιρλίου καὶ τῆς ἀδελφῆς μου Εὐθαλαίας, τὸν ἀριστερὸν ψάλτην τῆς ἐτέρας τῶν Ἑκκλησιῶν τοῦ χωρίου τούτου καὶ ἠλίπιον ὅτι, πρὸς ταχύτεραν ἡμῶν ἄριξιν ὁ καλὸς γέρον γῆθελε ψάλει κατὰ πάσαν πιθανότητα κανόνα παραληρτικὸν εἰς τινα τῶν ἡμερῶν καὶ πολυαριθμῶν ἐκείνων ἁγίων, οἵτινες ἀπὸ τῆς Ε' μέχρι τῆς ΙΒ' ἑκατονταετηρίδος τοσοῦτφ συνεχῶς ἐφύοντο κατὰ τὰς πλευράς καὶ τὰς κορυφὰς καὶ τὰ στήλαια τῶν ὄρεων τῆς Βιθυνίας. Ἡ νῆξ ἦν ἑναστρως, ἦν δὲ ἡ τῆς 29^{ης} πρὸς τὴν 30^{ην} Αὐγούστου τοῦ 1887, ἦν νῆξ ἤρεμος, γλυκεῖα· καὶ τὴν ἡμερῖαν ἀφορήσει πλοῦς, ἀκυμάντου, ἐτάραττον ἐνίστε ὁ ῥόθος τῆς θαλάσσης ἠσυχῶς σχιζομένης ὑπὸ τοῦ μικροῦ πλοίου μου, καὶ τοῦ ψάλτου Μεγαλῆ ἡ ἔρρινος ψαλμῳδία, ποικιλομένη συνεχῶς ὑπὸ τινῶν ἀμανέδων, ὅπως οὕτως ἔχωμεν, ὡς εἶσκον, ἱερὰν ἄμα καὶ κοσμικὴν μουσικὴν. Καὶ διήλθομεν ἐν ὑπομονῇ τὴν νύκτα· καὶ τὸ ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Κατιρλί ταξείδιον, ὅπερ ἄλλοι διανύουσιν ὑπὸ εὐνοῦχῶν ἀνεμον ἐντὸς τεσσάρων ὥρων, ἐξετάθη δέκα καὶ οὐκὼ ὥρας, ἔως καὶ μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, πρὸς λύπην τοῦ ψάλτου Μεγαλῆ, θλιβομένου ὅτι ὁ ναὸς αὐτοῦ ἔμμεν ἐν ἡμέρᾳ κυριακῇ στερούμενος ἱεροψάλτου, διότι καὶ ὁ πρωτοψάλτης „ὁ κῆρ Ἀναστάσης“, ἀπῆρ εἰς Νικομήδειαν.

Ἀπέβημεν τῇ 30 Αὐγούστου εἰς Κατιρλί, ὁ θροῦς τῶν πόλεων, ἡ πανσπερμία τῶν γλωσσῶν, ἡ πολυτέλεια τῶν ἐνδομασιῶν, ἡ τῶν τρόπων ἐπιτετηθευμένη λεπτότης ἠγρωστός ἐστιν ἐκεῖ. Πρὸ ἑκατὸν τριάκοντα καὶ πέντε ἐτῶν ἡ τοῦ Κατιρλίου κομπολίεις ἔβλεπεν εἰς ἐπίσκεψιν αὐτῆς ἐρχόμενα πλήθη εὐγενῶν καὶ σύρφακος ὄχλου, λαοῦ δὲ φανατικοῦ σύγλυτος ἀπὸ τε τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν προαστείων ἀκατάσχετος ἐπιρροή ζωὴν ἐδίδον καὶ κίνησιν εἰς αὐτὴν, ἐν ἣ ψευδοελαβῆς καλόγηρος, δημαγωγὸς περιβόητος, Αἰδένειος ὁ ἐξ Ἄνδρου, μετῆρχετο μαγγανείας ἀξιοτιμωρήτους, καὶ κατ' ἀρχῶν καὶ συστημάτων καὶ καθεστῶτων ἐκκλησιαστικῶν ἐκήρυττε σάλ-

πισμα παράφορον. Εἶδεν ἡ κομπολίει αὐτῇ τότε καὶ πατριάρχας καὶ διαστήμους ἄρχοντας ἐνεζομένους ἐν ταῖς οἰκίαις τῶν γινοφυλάκων, εἰσέρρον ἀφθονα χρήματα καὶ δωρεαί, κηρία καὶ θυμιάματα, ἐνφ ὁ Αἰδένειος οὔτε τῆς συστάσεως σχολῆς ἐμερίμνησεν, οὔτε τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως τῶν κατοίκων. Μετὰ τὴν κίνησιν ταύτην καὶ μᾶλλον εἰπεῖν τὴν ἀναστάσιν, τὸ Κατιρλί κοιμάται, ὑπὸ τὴν ἔσοψιν τῶν συγῶν ἀπὸ διαφόρων μερῶν ἐπισκέψεων, ἐνφ τὰ εἰς ἀπόστασιν τεσσάρων ὥρων ἐκατέρωθεν κείμενα χωρία Κουρί καὶ Ἀρμουτλί, ἔνεκα τῶν ἐν αὐτοῖς ἰαματικῶν ὑδάτων, ἐλκύουσι ξένους ἱκανούς, ἀμπολιῶν δὲ προσέγγισαι ἔλκει τὰ δύο ταῦτα χωρία βαθμηδὸν πρὸς ποιὰν τινα κοινωνικὴν ἀνάπτυξιν, καίτοι καὶ ταῦτα μένουσιν ὀπίσω ἐν τῇ γενικῇ τοῦ γένους ἡμῶν προόδῳ. Οὐδ' ἦν ἀδύνατον ἵνα ἐπιτελεσθῇ γενναῖόν τι, διότι οἱ ἄνθρωποι τῶν μερῶν τούτων μοὶ ἐφάνησαν ἀληθῶς ἀγαθοί, πρόθυμοι δ' εἰς πᾶν καλόν.

Ἀπὸ τοῦ Κουρίου, ὅπου τὰ περιώνυμα πιλοπίθια τῶν Βυζαντινῶν, ἄχρι καὶ τοῦ Ἀρμουτλί, ἐν τῷ Κιανφ κόλμῳ κειμένου, τὰ ἐξ ἰστορικῶν χωρία καὶ τὸ ὀλίγη μεσόγειον τουρκικὸν Κοτζά-δερέ κατοικοῦνται ὑπὸ χιλίων διακοσίων σχεδὸν οἰκογενειῶν, ὡς μοι εἶπον, ἂν δ' ἐλλείψαις παρατηρῶσιν οἱ φιλότιμοι κάτοικοι τούτων, ἀλλ' ἐργάζονται πρὸς θεραπείαν τῶν ἐλλείψεων, μεθ' ὅλην τὴν πένιν τῶν μερῶν τούτων. Εὐφρόσυνον ὅτι οὐδὲν τῶν ἐξ χωρίων στερεῖται σχολῆς· τὸ Κουρί ἔχει δημοτικὴν, μετ' αὐτὸ τὸ χωρίον Τσινάρι (Πλάτανος), εἴτα ἡ ἁγία Κυριακῆ, τὸ Ἀρβανιτοχώρι, ὅπου σχεδὸν τίθενται τὰ ὅρια τοῦ Ἀστακηνῶς κόλπου, κοινῶς κόλπου τῆς Νικομηδείας, καὶ τὸ Ἀρμουτλί· ἡ σχολὴ Κατιρλίου ἐστὶ κάλλιον κατηρητισμένη μέχρι τρίτης σχολαρχεακῆς τάξεως. Τὰ σχολεῖα χωρίων τινῶν εἰσι ἀρχαιότερα τῆς ἡμετέρας ἑκατονταετηρίδος. Γραιὰ σεβασμία κατοικοῦσα νῦν ἐν Κατιρλίφ, γεννηθεῖσα δ' ἐν Ἀρβανιτοχωρίφ, μοὶ διηγεῖτο ὅτι κατὰ τὴν παιδικὴν αὐτῆς ἡλικίαν διήκουσε στοιχειωδῶν τινῶν μαθημάτων ἐν τῇ γενετήρᾳ κόμῃ παρὰ τινι ἱερῇ, ὅστις ἦν καὶ ἰατρός, ὠνομάζετο δὲ Βαρθολομαῖος· ἡ ἔμφυτος αὐτῇ ἱστορία, παρασχοῦσα μοι καὶ πολλὰς ἄλλας πληροφορίας, διήγνη τὸ ἑκατοστὸν τῆς ἡλικίας ἔτος· καὶ ἐδιδάσκετο λοιπὸν πρὸ ἐννενηνόμενα πέντε σχεδὸν ἐτῶν παρὰ τῷ Βαρθολομαίφ, γέροντι ἱερῇ καὶ ἱατρῷ τοῦ χωρίου· Ὡς τὸ Ἀρβανιτοχώριον εἶχε σχολεῖον ἀπὸ τοῦ 1792 οὕτως εἶχε καὶ τὸ Κατιρλί ἀπὸ τοῦ 1801 τοῦλάχιστον, τὸ δὲ Κουρί καὶ πρὸ τοῦ αἰῶνος ἡμῶν, ἔστω καὶ στοιχειώδες, καυχᾶται δὲ διότι πατρὶς ἐγένετο τοῦ ἀειμνήστου διδασκάλου τῆς πατριαρχικῆς Ἀκαδημίας Νικολάου Λογᾶδου. Οἱ κάτοικοι τούτου μετ' εὐλαβείας ἀναμνησκονται σοφῆς, ὡς λέγουσι γυναικῶς, Αἰκατερίνης τινός, πρὸ τεσσαρακοσταίας ἀποθανούσης ἐν ἡλικίᾳ ἐννενηνόμενα καὶ πλέον ἐτῶν. Ἦν αὐτῇ θυγατὴρ ἱερέως ὅστις ἀκολούθως ἐχειροτονήθη ἀρχιερεὺς ἐγενήθη δ' ὡς καὶ ὁ πατὴρ αὐτῆς ἐν τῷ Κουρίφ, καὶ ἴσως καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθη· διότι ὅταν ἄνθρωπός τις ἐν τῷ κλήρῳ καταταχθεῖς ἀναχθῆ κατόπιν εἰς ἀρχιερατικὴν ἀξίαν νομίζω ὅτι καθήκοντως μεμνήσκει τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ. Ἀλλὰ τοῦτο νομίζω παράδοσιν, ὑπὸ τοῦ ἐλαφροτέρου φυχῆματος ἀφανισμένην.

Καὶ μοιχοῦσι μὲν ἐν πᾶσι τοῖς χωρίοις τούτοις οἱ κάτοικοι πρὸς διατήρησιν τῶν σχολείων αὐτῶν, ἀλλὰ δύναται ἵνα ἐπιδιώξωσι καὶ βελτιώσιν αὐτῶν ἀποτελεσματικῶς. Ἡ κομπολίει Κατιρλί πρὸ δώδεκα καὶ δεκαπέντε ἐτῶν ἐχορήγηε τῷ τότε μετὰ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ διδάσκοντι λίρας ἑκατὸν εἴκοσι κατ' ἔτος, ἀνθηρᾶς οὔσης τῆς οἰκονομικῆς ἐν γένει καταστάσεως· σήμερον οὐδὲ τὸ ἥμισυ ποσὸν δύναται νὰ χορηγήσῃ. Ἐν Ἀρβανιτοχωρίφ ὁ παντὸς ἐπαῖνου ἄξιος πρόκριτος κ. Παναγιώτης Αἰλῆς καὶ λαλεῖ καὶ μοιχοῖ πρὸς σύστασιν μικροῦ παρθεναγωγείου, διατίθησι δὲ πρὸς τοῦτο τὸ τρίτον τοῦ μισθοῦ τῆς διδασκαλίσεως ἐξ ἰδίου, ἀλλ' ἴσως αἱ ἐνεργεῖαι αὐτοῦ πραγματοποιηθῶσι βραδύτερον· οὐδ' ἀπαυτεῖ πολλὰ τῶν σχολείων ἢ διατήρησις, διότι πάντα πλὴν τοῦ Κατιρλίου χορηγοῦσιν ἐτησίως εἴκοσι καὶ πέντε μέχρι 30 λιρῶν. Ζήλου πλήρης ὁ ἱερεὺς καὶ διδάσκαλος τοῦ χωρίου Τσινάρι, ὁ εὐφυῆς ἱερομόναχος Διονύσιος, ἐπραξέ τι καλὸν ὑπὲρ τοῦ αὐτόθι σχολείου, κατὰ τὸ ἐνὸν ἐκπληρῶν τὸ καθήκον, ἀπολαμβάνων

ἐλάχιστα, συγκαλουχούμενος ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν μετὰ τῶν πενήτων ἐνοριτῶν καὶ συμπολιτῶν αὐτοῦ· αἱ ὀρθόδοξοι οἰκογένειαι τοῦ χωρίου Τσινάρι μοὶ εἶπεν ὅτι ἀριθμοῦνται τεσσαράκοντα (μὴ συμπεριλαμβανόμενων τῶν γῆρων καὶ γηρῶν) ἐξ ἀνάγκης δ' ὁ ἱερεὺς ἔσται καὶ διδάσκαλος. Ἐν τῷ Κουρίφ ὁ πολὺν ἔχων ὑπὲρ τῶν κοινῶν αὐτόσε πραγμάτων καὶ τῆς σχολῆς ζήλον πρόκριτος κ. Γεώργιος Σαρρῆς, ἀφαιρεθεῖς μέρος τῆς ἰσχύος αὐτοῦ καὶ τῆς ἐπιρροῆς παρ' ἄλλων, ἐπὶ ζημίᾳ τῆς κοινότητος, ἀδυνατεῖ νὰ πράξῃ σήμερον καλόν τι. Εὐτυχεῖς οἱ τοῦ Κατιρλίου κάτοικοι οἱ μεθ' ὁμοφροσύνης ἐργαζόμενοι μετὰ τῶν προκριτῶν αὐτῶν, καὶ τῆς ὁμόφρονος ἐργασίας ταύτης ἀποτελέσματα λαμπρὰ βλέποντες· οἱ ἐκ τῆς σχολῆς αὐτῶν ἀπολυόμενοι κατατάσσονται εἰς τὴν Α' γυμνασιακὴν τάξιν, τελειόφροντος δὲ τῆς σχολῆς ταύτης ἐστὶν ὁ νῦν ἐν Ἀρβανιτοχωρίφ διδάσκων μαθητῆς τοῦ φίλου διδασκάλου Π. Γ. Μακρῆ, ἐκδόντος πέρυσσι μονογραφίαν τινα περὶ τῶν χωρίων τούτων.

Ἐν τοιαύτῃ καταστάσει διανοητικῇ, μάτην ἤθελον μετὰ κακοδαμονίαν ὀλικίαν, ἀνεζητήσαι ἀναγνωστήριον καὶ ἐφημερίδας ἐν οἰκίῃ τινι τῶν κομποπόλεων τούτων καὶ χωρίων. Ἐφημερίδες ἢ περιοδικὸν τι λαμβανόμενον ὑφ' ἐκάστου χωρίου ἠδύνατο νὰ γένωνται πρόξενα πολλῶν καλῶν ἐν μᾶ δεκαετία. Δυστυχῶς, οἰκογένειαι χιλιαὶ διακόσαι μίαν βλέπουσι μόνον ἐφημερίδα διότι ἐν μόνον φύλλον ἐμφανίζεται τοῦ „Νεολόγου“ καὶ τοῦτο ἐν Κατιρλίφ, ἐνφ τὰ λοιπὰ χωρία κατὰ μακρὰ χρονικὰ διαστήματα βλέπουσι παλαιῶν τι φύλλον ἐλληνικῆς ἢ τουρκικῆς ἐφημερίδος. Ἐν τούτοις, ἠδύνατο πάσα κοινότης εἰς τὰς πρὸς συντήρησιν τῆς σχολῆς δαπάνας ἵνα προσθῇ κατ' ἔτος ἐλάχιστον ποσὸν πρὸς γνῶσιν τῶν ἐν τῷ λοιπῷ κόσμῳ συμβαινόντων, πρὸς μίμησιν τῶν ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ πλησίον ἠθικῇ γινομένων ἐν ἄλλοις μέρεσιν ὑπὸ κοινότητων ὁμογενῶν, ἴσως πολλῶ πτωχοτέρων.

Σπουδαιότερα τῶν ἐλλείψεων ἐστὶν ὅτι τὰ χωρία ταῦτα στεροῦνται ἐπιστήμονος ἱατροῦ, μεταξὺ δὲ τοσοῦτων οἰκογενειῶν εἰς εὐρίσκειται πρακτικῆς ἱατρῆς· ἐπισκεπτόμενος τὴν ἐν Ἁγίᾳ Κυριακῇ νῆσον Ἑκκλησιῶν, εἶδον ἐμπροσθεν τῆς ἀριστερᾶς πόλης τοῦ ἱεροῦ βήματος ἀσθενῆ γυναῖκα, κατακειμένην ἐπὶ κλίνης, ἐστρωμένης ἐπὶ τῶν μαρμάρων τοῦ ναοῦ, πάσχουσα ἀνάτωρ ἀπὸ πέντε μηνῶν, ἀπειδεχομένη ἐξ οὐρανοῦ μόνου τὴν ποθητὴν αὐτῇ θεραπείαν. Συνήθης τρόπος καὶ μέθοδος ἰάσεως. Ἀλλ' ἡ θεραπεία καταπέμπεται, ὅταν, ὑπὸ τὴν θερμὴν τῆς πίστεως πνοήν, ὑπὸ μὲν τὴν κλίνην ὑπάρχωσι πάτωμα καὶ σανίδα οἰκίας, εἰ οὐχὶ καὶ τάπητες ἢ ψίαδιον, παρὰ δὲ τὴν κλίνην καὶ τὸ προσκεφάλαιον τῆς ἀσθενοῦς ἄρχεται συνεχῶς παριστάμενος ἐπιστήμων ἱατρός. Εὐκατῶν ὅπως εὐρεθῇ τοιοῦτος, ὅστις ζήλον ἔχων ἀληθῆ καὶ συμφέρον ἀληθές, ἴδιόν τε καὶ κοινόν, ἐπιδιώκων, ἀποφασίσῃ ἵνα χαράξῃ ἐσοχὴν ἐν τῇ καθόλου τῶν ὁμογενῶν τούτων χωρίων ἀναπτύξει. Καλὸς ἱερεὺς καλὸς ἱατρός καὶ καλὸς διδάσκαλος εἰσι οἱ τρεῖς πρῶτοι ἀπόστολοι καὶ παράγοντες ἀναστοιχειώσεως καὶ προόδου διὰ τὰ χωρία ταῦτα.

Ὅταν ἐλλείψαις τοιαῦτα θεραπευθῶσιν, ἐλάχισται μένουσιν ὑστερον ἀνάγκαι θεραπείας ἐπιδεόμεναι. Βεβαίως ἀνάγκη κατασκευῆς ἀμαξῶτων ὁδῶν οὐδεμία παρίσταται, διότι ἀμέσως ὑπεράνω τῶν χωρίων ἀποτόμως ὑψοῦνται πέτραι καὶ βράχοι καὶ ὄρη δύσβατα. Πράγμα τι παρείδον ὅμως ἀθεράπευτον οἱ κάτοικοι· ἐπρεπέ που καὶ που ἵνα σπεύσωσιν ὅπως διὰ προχωμάτων, καὶ συσσωρεύσεως μεγάλων πετρῶν ἐμποδίσωσι τὴν καταστρεπτικὴν τῶν θαλασσίων κυμάτων ἐπιρροάν. Ἐκατὸν ἔτη παρήλθον ἴσως ἀφ' ὅτου τὰ κύματα κατέρριψαν καὶ παρέσυραν τὴν ἀνατολικῶς τοῦ Κουρίου κειμένην εἰς ἀπόστασιν ἐνὸς τετάρτου τῆς ὥρας ἐκκλησιῶν καὶ μονὴν τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου· ἐπιγραφῆ τις ἔχουσα χρονολογίαν τὸ 1769 ἀναφέρει δωρεάν εἴκοσι γροσίων γενομένην εἰς τὴν μονὴν ταύτην ὑπὸ τινῶν εὐσεβῶν, οἵτινες ἐδωρόντο βεβαίως εἰς μονὴν σωζομένην, οὐχὶ δ' εἰς ἐρείπια μονῆς, τὰ χρήματα ταῦτα. Πρὸ ἑκατὸν εἴκοσι λοιπὸν ἐτῶν ὑπῆρχεν αὐτόσε μονὴ καὶ ναός, ὅστις πρὸ πεντακοσίων ἢ χιλίων ἐτῶν τίς οἶδε πόσον μακρὰν τῆς θαλάσσης ἔκειτο. Σήμερον αὖριον ἀπειλοῦσι τὰ κύματα ἵνα παρασύρωσι καὶ τοὺς μένοντες παραλίους ἀμπελώνας ἐνφ τὸ

των κατοίκων ὄλικον συμφέρον ἐπιβάλλει· ἵνα μεριμνήσῃσι τῆς σωτηρίας τῶν κτημάτων αὐτῶν τούτων, σπουδαίως ἐργαζόμενοι πρὸς παρακώλυσιν καταστροφῆς ἐπικειμένης. Ἡ σύμπραξις ἐπὶ τούτῳ τῆς τουρκικῆς κυβερνήσεως οὐδέποτε λείπει· τὴν ἄμπελον καὶ τὸν κήπον οὐδεὶς ἐκτῆρατο θεωρεῖν· ἔστι, δ' ἀσύγγνωστον ἢ ἀνεχώμεθα τὰ κύματα ἢ ἀφαιρῶσι φωτικὴν καὶ παραγωγὴν γῆν, οἱ δὲ κάτοικοι ἵνα βλέπωσιν

ἐαυτοὺς στερομένους πολυτιμῶν κτημάτων, ἔνεκα τῆς ἐπιμηθείας αὐτῶν. Χρήματα καὶ κόποι τοσούτων ἐτῶν, αὐτὸ δὴ τούτο, καταδικάζονται ἵνα ῥιφθῶσιν εἰς τὴν θάλασσαν.

ΜΑΝΟΥΗΛ ΙΩ. ΓΕΔΕΩΝ.

(Ἐπετα συνεχῆ.)

ΠΡΟ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΣ.

τοῦ
ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ.

Α'.

Ἄγιε μου Γεώργη, τ' οὐρανοῦ Ἄρματωλέ, ποῦ ἔχεις,
Ἄλογο τ' ἄσπρο σύννεφο, τὴν ἀστραπὴ κοντάρι,
Ὅπου σὲ κάμπο γαλανὸ ἀπ' ἄστρο σ' ἄστρο τρέχεις
Κ' ἔχεις τὸν Ἥλιο δρόμο Σου, τὴ λάμψη του χορτάρι·
Ἄγιε μου Γεώργη, ὄροσερὲ 'στοὺς Μάρτυρας Ἀπρίλη,
Μὲ Χάροιο ζωντανὴ πληγὴ καὶ μαραιμμένα χεῖλη,
Μέσα σὲ τοῦτο ἔργουμα μικρὸ Σου ἐρημοκλήσι,
Ποῦ ἡ ξανθὴ εἰκόνα Σου φωτίζει νύχτα — ἡμέρα.
Πλὴν καὶ 'σαυτὸ ἡ πίκρα μου δὲν θέλει νὰ μ' ἀφήσῃ,
Γίνεται μεγαλύτερη· πέρν' ἡ φωτιά μου ἀγέρα . . .
Σὲ βλέπω καὶ ἡ ὄψη Σου Παράδεισο γεμάτη,
Δὲν μοῦ στεγνώνει τὸ θολὸ ἀπὸ τὸ δάκρυ ἡ μάτι.
Τὸ μέτωπό Σου τὸ πλατὸ, τὸ ὕψος, ἡ ἡματιὰ Σου,
Μέτωπο ἄλλο καὶ ἡματιὰ καὶ ὕψος μοῦ 'θυμίζει·
Ἄλλη 'στὸ νοῦ μου λεβεντιά μοῦ φέρν' ἡ λεβεντιά Σου
Καὶ τῶμορφό Σου ὄνομα τὸ στόμα μου φλογίζει . . .
Ναί, ἡ γλυκειὰ Σου ἡ μορφὴ ποῦ ὅλα τὰ γιατροῦσι,
Ποῦ ὅλα τὰ παρηγορεῖ, ἐμένα θλίβει μόνο
Καὶ τὴ πληγὴ μου πειὸ πολὺ ἀκόμη φαρμακεύει·
Πληθαίνει τὴν ὀδὸν μου, 'στὸν πόνο φέρνει πόνο·
Ἐέρεις τί ἔχω . . . τί φωτιά μ' ἐστάχτωσε θυμῆσου,
Καὶ τίνος τάφου χόματα μὲ δάκρυ μαῦρο βρέχω . . .
Μὴ 'ς ὅτι λέγω μ' ὀργισθῆς· τὴ θλίψί μου σπλαχνίσου
Κι' ἀκουσε τὸ παράπονο ὁποῦ μ' Ἐσένα ἔχω!

Β'.

Ἄχ· δὲν τὸ 'πίστενα ποτὲ τὸ συνονόματό Σου
Ποῦ μὰ γιορτὴ γιορτάζατε, χιονάτε Καβαλλάρη,
Τὴ μυρωμένη δάφνη Σου, τὸ ἄνθος τὸ δικό Σου,
Ν' ἀφήσῃς 'κείνη τὴ νυχτιὰ ὁ Χάρος νὰ τὸ πάρῃ . . .
Θαῖρῶσα πῶς τ' ἀδελφί μου θὰ σώσ' ἡ δύναμι Σου,
Πῶς θ' ἀκουσθῆ χρεμτίσμου καὶ πέταλ' ἀσημένια,
Πῶς θεν' ἀστράψ' ἡ λόγχη Σου, θὰ λάμψῃ τὸ σπαθί Σου
Κ' ἐμπρός 'στὰ στήθια του θὰ μπη ἀσπίδα διαμαντένια!
Θαῖρῶσα . . . πλὴν ἀπέμεινα μὲ μόνο τὸ 'θαῖρῶσα.
Ἄνωφραλα Σ' ἐφώνασα, τοῦ κάκου Σ' ἐζητοῦσα
Κ' ἐδῶ κ' ἐκεῖ τὰ ἡματιὰ μου τὰ ἔστρεψε ὁ τρόμος·
Δὲν ἤλθε· ἐβαρέθηκα, ἦταν πολὺς ὁ δρόμος . . .

Βλέπεις ἀπὸ τὴ γῆ πολὺ ὁ οὐρανὸς ἀπέχει
Καὶ τόσο δρόμο δὲν ἔμπορεῖ τὸ σπλάγχθος Σου νὰ κἀνῃ,
Τ' ἀστροπελέκι μοναχὰ τὴ χάρι τούτη ἔχει,
Ποῦ γὰ νὰ κἀψῃ ἄνθρωπο καὶ μιὰ στιγμὴ τὸ φτάνει . . .
Συγχώρησέ με· βλασφημεῖ καρδιά ποῦ πάντα κλαίει·
Ὅμως τί πταί' ἡ θάλασσα, ἡ θάλασσα τί πταίει,
Ὅταν ἀλόπητος βορρῆς τὰ σπλάγχθα τῆς σπαράζει·
Κ' ἐκείνη ἀπάνω, 'σὰν βρῖσιὰ τὸ κύμα τῆς τινάζει·
Κύματα ἔχει κ' ἡ καρδιά καὶ γὰ βορρῆ τὸν πόνο
Καὶ τὴ βλασφημία — ὄχι ἐμεῖς — αὐτὸς τὴν φέρνει μόνο·
Ἡ τρέλλα ἡ μεγαλύτερη 'στὴν κεφαλή δὲν εἶνε,
'Ἀνθρώπος ἦσσανα καὶ Σὺ ἕνα καὶ ὁ καὶ κρῖνε . . .

Γ'.

'Στὴν τόση Σας τὴν ἀπονιά τί ὄνομα νὰ δώσω;
Νὰ καταλάβω δὲν ἔμπορῶ, δὲν ἔμπορῶ νὰ νοιώσω
Πῶς Σεῖς ποῦ μέσα 'στὴν πηγὴ τῆς εὐσπλαχνίας ζῆτε,
Μπρὸς 'στοῦ θεοῦ τὸ θρόνο,
Τὴν πρώτη τὴν Πατρίδα Σας νὰ βλέπετε ἔμπορετε
Μέσα σὲ τόσο πόνο!
Ἐμεῖς ποῦ σάρκα εἴμαστε, τῆς γῆς σκουλήκια, χῶμα,
Ἐχομε σπλάγχθος πειὸ πολὺ καὶ πειὸ μεγάλο πόνο,
Ἀπὸ Ἐσὰς ποῦ χαίρεσθε τοῦ οὐρανοῦ τὸ δῶμα
Κ' ἔχετε ὅλα καὶ φτερά καὶ δύναμι καὶ χρονο! . . .
Ἐγὼ πουλάκι 'σὰν ἰδῶ νεκρὸ 'στὴ γῆ πεσμένο,
'Ἐνα λουλοῦδι, στρέφομαι μὲ ἡμάτι δακρυσμένο . . .
Κι' ἂν ἦταν εἰς τὸ χέρι μου, ἂν ἦταν ἀπὸ 'μένα,
Φύλλο δὲν θάπερτε ποτὲ κάτω 'στὴ γῆ κανένα!

Δ'.

Ἄχ, ἂν κ' ἐκείνη τὴ νυχτιὰ δὲν ἦρα ἐμπρός Σου χάρι,
Καὶ τὸν ἀνθὸ Σου ἀφῆσες ὁ Χάρος νὰ τὸν πάρῃ,
Τὴ δέησί μου κἀν αὐτὴ ν' ἀκούσῃς μὴν ἀρνῆσαι,
'Ἄν εἶν' ἀλήθεια πῶς πονεῖς καὶ σπλαχνικός πῶς εἶσαι!
Τώρα ὁποῦ εὐρίσκαται ἀπάνω 'στὸν αἰθέρα
Καὶ τρέχει τὸ ἀδελφί μου μαζί Σου νύχτα — ἡμέρα,
Μὴ τὸ ἀφήνῃς εἰς τὴ γῆ ποτέ του νὰ κυττάξῃ
Καὶ βλέπει τὸ ἀδελφί του 'σὰν τὸ κερί νὰ λυόνη,
Γιατὶ καὶ 'στὸν Παράδεισο ἀκόμη θὰ σπαράξῃ . . .
Αὐτὴ τὴ χάρι Σοῦ ζητῶ, Ἄγιε μου Γεώργη, μόνη!

(Ἐν τῷ ἐρημοκλήσι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου· 22. Αὐγούστου 1887.)

Α. ΠΑΡΑΣΧΟΣ.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΨΕΓΓΑΟΣ.

Κατὰ τὴν εἰκονογραφίαν τοῦ καθηγ. Ροδόλφου Ἰορδάνου.

Η ΑΝΩΤΕΡΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ.

Οτε κατά την χειμερινήν εξαμηνίαν τοῦ 1864—1865, τὸ πρῶτον ἤδη, νεάνις ἤρξατο νὰ φοιτᾷ τακτικῶς εἰς τὰς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Ζυρίχης παραδόσεις, τὸ τοιοῦτον ἐνεποίησε τοῖς ἀκαδημαϊκοῖς κύκλοις μείζονα ἐντύπωσιν ἢ ὅτιν ἢ ἐμφάνισις δεκάδος νέων καθηγητῶν θὰ παρήγε. Νεαρὰ κυρία τακτικῶς ἀρωμαμένη ἐν μέσῳ νέων σπουδαστῶν, καθημένη εἰς τὰ ὑπὸ τὴν καθηγητικὴν ἔδραν βάρθρα καὶ λαμβάνουσα μέρος εἰς τὰ ἐπὶ τῆς ἀνατομικῆς τραπέζης παρασκευάσματα, ἦτο μέχρι τοῦδε πράγμα ἀνήκουστον· οὐχ ἦττον κατὰ τὴν δευτέραν εξαμηνίαν προσετέθη καὶ ἑτέρα νεάνις, ἐν δὲ τῇ χειμερινῇ εξαμηνίᾳ τοῦ 1867—68 καὶ τρίτη· τὸ ἀκόλουθον ἔτος ὁ ἀριθμὸς τῶν θηλέων ἀκρατῶν ἀνήρξατο εἰς πέντε, μετὰ μίαν δὲ εξαμηνίαν εἰς ὀκτώ, εἶτα εἰς ἑννέα καὶ κατὰ τὴν χειμερινῇν εξαμηνίαν τοῦ 1869—1870 εἰς δεκατέσσαρας· τὸ ἐπόμενον θέρος εἰς 16, εἶτα εἰς 19, 22, 31, καὶ κατὰ τὴν θερινῇν εξαμηνίαν τοῦ 1872 εἰς 63 ἐν ὅλῳ· μετὰ παρέλευσιν 15 ἐτῶν κατὰ τὴν χειμερινῇν εξαμηνίαν τοῦ 1887—1888, τὸ πανεπιστήμιον τῆς Ζυρίχης ἠρίθμει 66 ἐν τῷ μηρῶν αὐτοῦ ἐγγεγραμμένους θήλειαι σπουδαστάς.

Ἐπὶ εἴκοσι καὶ τρία ἔτη διαρκεῖ τὸ φαινόμενον τοῦτο. Εὐθὺς ἐν ἀρχῇ ἢ τῆς αὐτῆς ὑπῆρξε τοῖς πᾶσι τόσῳ καινοφανές, ὥστε πανταχοῦ ἐνθά οἱ γυναικοὶ οὗτοι πρόμαχοι τῆς ἐπεκτάσεως τῶν γυναικείων δικαιωμάτων, ἐπαρουσιάζοντο, ἐπέσυρον τὴν προσοχὴν τῶν παρατηρητῶν. Εἰς τὸν πρακτικὸν Ἑλβετὸν ἢ ἀνωτέρα τῆς γυναικῆς ἐκπαίδευσις ἦττον κακὴν ἐνεποίει αἰσθησιν, ἢ εἰς τὴν σύζυγον αὐτοῦ· καὶ παρ' αὐταῖς ἔτι ταῖς μᾶλλον ἀνεπτυγμέναις γυναιξὶ τῆς Ἑλβετίας δὲν ἔτυχε συμπαθοῦς ὑποδοχῆς ἢ ἐκπαιδευτικῆς αἰσθ. τῶν ὁμοφύλων τάσις, ὑπάρχουσι δὲ καὶ νῦν ἔτι αἱ ἀντιπαθῶς πρὸς αὐτὴν διακειμεναί. Τὸ αἶτιον τοῦ φαινομένου τούτου ὡς καὶ ἑτέρου τινος, καθ' ὃ αἱ τῶν ἐργατικῶν τάξεων γυναῖκες, τρέφονται μείζονα εὐλαβείας καὶ συμπαιθείας αἰσθημάτων πρὸς τὰς ὁμοφύλους σπουδαστριάς ἢ αἱ τῶν ἀνωτέρων τάξεων δεσποῖναι, ἀποβαίνει ἀρκοῦντως καταληπτὸν εἰς τὸν ψυχολόγον.

Τὸ πανεπιστήμιον τῆς Ζυρίχης δὲν εἶνε σήμερον τὸ μόνον ἐν Εὐρώπῃ ἀνώτερον ἐκπαιδευτήριον, εἰς ὃ ἢ φοιτῆσαι τυγχάνει ἐλευθέρα καὶ εἰς τὸ θῆλυ φύλον· καὶ ἢ ἀνωτέρα ὡσαύτως ἐν Βέρρη Σχολῇ, κατὰ τὸ γερμανικὸν λειτουργοῦσα σύστημα, ὑπῆρξεν ὑπὸ τὴν ἐποφὴν ταύτην φιλελευθέρα οὐδεμίαν μεταξὺ σπουδαστῶν ἀρρένων καὶ θηλέων διακρίσιν ποιουμένη. Ἡ Γενεύη καὶ οἱ Παρίσιοι οὐδαμῶς ἐδίστασαν νὰ ἐπιτρέψωσι ταῖς γυναιξὶ τὰς πανεπιστημιακὰς ἀρχάσεις. Ἐν Βελγίῳ δὲ διακούουσιν αἱ γυναῖκες, οὐχ ὡς ἀλλαγῶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὴν ἱατρικὴν, ἀλλὰ τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας τὰς ἀναγκαῖους δὲ ἐπιστήμας δὲ σκολαῖς καὶ τὴν φαρμακευτικὴν, ἵνα ἐν τῷ πρακτικῷ βίῳ, ὡς φαρμακοποιοὶ προσπορίζονται τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Παρόμοια ἐγένοντο καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ, ὑπάρχει δὲ πασίγνωστον, ὅτι βαθύπλοτοι ἀμερικανῶδες ἴδρυσαν διὰ κληροδοτημάτων ἀνωτέρας σχολᾶς διὰ τὰς ἀμερικανίδας, τοῦ ἀριθμοῦ τῶν θηλέων σπουδαστῶν ἀνερχομένου ἐν ταῖς Ἡνωμ. Πολιτεῖαις εἰς πολλὰς χιλιάδας· καὶ ἐν αὐτῇ ἐστὶ τῇ Ρωσσίᾳ, ἐνθα ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων κατενοήθη ὅ,τι πρὸ παντὸς ἀναγκαστοῦ τῇ φιλομαθεῖ νεότητι ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ἐλήφθησαν ὑπὸ ἰδιοῦτων καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς ἄλλως δεσποτικῆς κυβερνήσεως καταλλήλα μέτρα ἐπιτρέποντα εἰς τὸ θῆλυ γένος, ἵνα εἰς ἐπιστημονικὰς ἐπιδοθῇ σπουδᾶς. Ἐν μόνῃ τῇ Αὐστρίᾳ καὶ τῇ Γερμανίᾳ ἐλαχίστη ἢ οὐδεμία, τό γε νῦν, καταφαίνεται προθυμία πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῆς εὐγενούς ταύτης τάσεως, ἥτις τεῖνε· εἰς τὸ ἀνατρέψαι τὰς περὶ γυναικῶν τέως κρατούσας ἀλόγους προλήψεις· αἱ γνώμαι περὶ τοῦ ζητήματος τούτου

εἰσι δεδιχασμένα ἐν ταῖς δυαὶ ταύταις χώραις, παρὰ τοῖς περὶ τὴν ἐκπαίδευσιν ἀσχολουμένοις· ὑπάρχουσιν οἱ φρονούντες, ὅτι ἡ ἐπιστημονικὴ μόρφωσις σημαίνει διὰ τὴν γυναῖκα ἐκτροπὴν ἐκ τοῦ ἐαυτῆς στοιχείου, ὅτι δὲ ἡ σεμνότης τῶν γυναικείων ἡθῶν καὶ ἡ ἀρμονία καὶ σωφροσύνη τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου θὰ ἐξημούντο ἐκ τῆς πρὸς τὰς ἐπιστήμας ἐπιδόσεως τῶν γυναικῶν. πρὸς ταῦτα ὅμως ἀντιτάσσεται ὑπὸ τῶν πλειόνων καὶ μείζον κεκτημένων κύρος, ὅτι ἡ σεμνότης τῶν γυναικείων ἡθῶν καὶ τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου ἢ χρηστότης, οὐδαμῶς ἀντίκεινται εἰς τὴν ἀνωτέραν πνευματικὴν μόρφωσιν καὶ ὅτι οὐδὲν ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ ἐπιστήμων γυνὴ εἶνε ἦττον ἡθικὴ καὶ ἐν τῷ σοφικῷ βίῳ ἦττον σώφρων τῆς ἀμαθοῦς ἢ ἡ ἀμαθοῦς· προσεπάγεται δὲ καὶ τὸ ἀκαταμάχητον καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς πείρας κυρούμενον ἐπιχείρημα ὅτι ἡ ἀλήθεια, καὶ αὐτὴ ἡ καθόλου ἐπιστημονικὴ, ἦτις δὲν λαμβάνει ὑπ' ὄψεως τὰς κοινωνικὰς σχέσεις, οὐ μόνον ἐλευθεροποιεῖ ἀλλὰ καὶ ἡθικῶς βελτίω καθίσταται τὸν ἄνθρωπον ἐν γένει.

Δὲν εἶνε ἴσως ἄσκοπον νὰ ἐνδιατρίψωμεν μικρὸν περὶ τὴν στατιστικὴν τῆς ἐπιστημονικῆς μορφώσεως τῶν γυναικῶν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Ζυρίχης. Ἡ πρώτη ἐν αὐτῷ ἐγγεγραφεῖσα ὑπῆρξε Ῥωσὶς τὴν ἱατρικὴν σπουδασάσα· ἔκτοτε ἄχρι τοῦ νῦν ἢ Ρωσσία μεταξὺ πάντων τῶν λοιπῶν ἐθνῶν παρέχει τοὺς πλείστους θήλειαι σπουδαστάς εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῆς Ζυρίχης. Ἐν ἔτει 1870 μετέβησαν τὸ πρῶτον χάριν ἐπιστημονικῶν σπουδῶν εἰς Ζυρίχην ἑπτὰ μὲν ἐκ τῆς Αὐστροουγγρικῆς μοναρχίας ἑνδεκα δὲ ἐκ Γερμανίας νεάνιδες· τῶν σπουδαστῶν αἱ πλείστα διακούουσι τὴν ἱατρικὴν, ἥτις ἐστὶ μία τῶν ἐπικερδοστέρων βιοποριστικῶν ἐπιστημῶν, στάδιον δὲ οὕτω ἐξασκήσεως τῆς τέχνης τοῦ Ἱπποκράτους διανοίγεται αὐταῖς εὐρύτατον, καθόσον οὐκ ὀλίγα εἰσὶν αἱ περιστάσεις ἐν αἷς ἢ ἀσθενόουσα γυνὴ προστρέχει κατὰ προτίμησιν εἰς ὁμόφυλον αὐτῇ ἐπιστημονικῶς μεμορφωμένην ἱατρὸν. Ἐν τῇ φιλοσοφικῇ σχολῇ ἐλαχίστος εἶνε ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐγγεγραμμένων γυναικῶν παρασκευαζομένων εἰς τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα· ἱκαναὶ ἐπιδίδονται εἰδικῶς εἰς τὴν Φιλολογίαν, τὴν Ἱστορίαν, τὴν Ψυχολογίαν, τὴν Παιδαγωγίαν καὶ τὴν σπουδὴν γλωσσῶν, ἕτεροι δὲ εἰς τὰς φυσικὰς ἀσχολοῦνται ἐπιστήμας· τούτων τινες ἠξιώθησαν τοῦ διδακτορικοῦ Πτυχίου· πολλὰ δὲ μεθ' ἱκανῆς ἐπιτυχίας ὑπέστησαν τὰς διὰ τὸ διδασκαλικὸν ἐν ἀνωτέραις σχολαῖς ἐπάγγελμα προδιαγεγραμμένας ἐξετάσεις.

Συνοψίζοντες ἐν τέλει τὰς ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ γνώμας τῶν θιασωτῶν τῆς ἐπιστημονικῆς ἐκπαίδευσως τῶν γυναικῶν, λέγομεν ὅτι πλὴν τῆς καθόλου ἐκπολιτιστικῆς σημασίας, ἣν τὰ μάλα εὐλόγως θεωρεῖται ἔχουσα ἢ εἰς τὸ θῆλυ γένος παροχὴ τῆς ἐπιστημονικῆς ἀληθείας, συνηγοροῦσιν ὑπὲρ ταύτης καὶ ἕτεροι, οὐχ ἥσσανος μὲν σπουδαίτης, πρακτικώτερας δὲ κοινωνικῆς καὶ ἡθικῆς ἀπόψεως λόγοι. Ἐν ἐποχῇ λέγουσιν οἱ τῆς ἀνωτέρας τῶν γυναικῶν παιδείσεως ὑπέρμαχοι, καθ' ἣν ἔνεκα τῶν ὑφισταμένων ὄρων τῆς ἀλόγου καὶ ἀδίκου ἀμοιβῆς καὶ τοῦ συναγωνισμοῦ, χιλιάδες ἀθῶων γυναικῶν καὶ ἀπροστατέτων νεανίδων, δὲν κατορθοῦσι νὰ πορίζωνται ἀνέτως τὰ πρὸς τὸ ζῆν διὰ τῆς ἐργασίας καὶ ἐπαρκῶσιν εἰς τὰς πολυειδεῖς τοῦ βίου ἀνάγκας, ἱκανοποιῶσαι τὰς ὑπὸ τοῦ στομάχου μετὰ σιδήρας σκληρότητος ἐπιβαλλομένας ἀνάγκας, ἐν τῇ ἐποχῇ ἡμῶν, καθ' ἣν ἢ ἐνάρητος καὶ ἐγκαταλειμμένη γυνὴ ἐν ταῖς μεγαλουπόλεσι μισοῦσι διατρέχει πειρασμούς, ὧν μέγιστος δὲν εἶνε ὁ τοῦ ἐκ πείνης θανάτου κίνδυνος, εἶνε ἀληθῶς ἐγκλημα, ἐγωῖσμός· κακῶς ὑποκρινόμενος, τὸ παρακωλύει τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν μόρφωσιν τοῦ γυναικεῖου φύλου.

ΟΙ ΜΕΛΑΝΕΣ ΑΔΑΜΑΝΤΕΣ.

Ηθῆρα τοῦ πλοῦτου, ἰδοὺ λέξεις πολὺ ἐνέχουσαι τὸ ἐπαγωγὸν διὰ πάντα ἄνθρωπον. Ὅπόσοι δὲν ὑπέκυψαν εἰς τὴν γοητείαν, ἣν συνδέει ἢ φαντασία μετὰ τοῦ θησαυροῦ, ὅποσοι δὲν κατῆλθον εἰς τὰ ἔργατα τοῦ φλοῦτοῦ τῆς ἡγῆς, δὲν ἐστερήθησαν ἐπὶ ἐβδομάδας τοῦ εὐεργετικοῦ φωτὸς τῆς ἡμέρας καὶ δὲν ὑπέστησαν ἐκουσίως πᾶσαν κακοπάθειαν καὶ μυρία ταλαιπωρία ἐπὶ τέλους ἐμειδιάζοντες αὐτοῖς ὁ πλοῦτος, ἐπήλθεν ἄφρονον τὸ κέρδος καὶ μετ' αὐτοῦ ἢ εὐμάρεια· τὰ χρυσοφυροῦσα τῆς Καλλιφορνιας προσήλκον οὕτω ἐπὶ δεκαετηρίδας ὅλας βεβήματα μεταναστῶν. Καὶ σήμερον ἔτι ὑπάρχει πληθὺς τοιοῦτων μεταλλείων, πλὴν ἢ ἐλπίς περὶ τῆς παραγωγῆς αὐτοῦ ἐπιδικωμένου σκοποῦ δὲν ἐνθαρρύνει αὐτοὺς τὸ παράπαν. Ἐξάγουσι μὲν καὶ πάλιν τοὺς θησαυροὺς ἐκ τῶν ζοφερῶν κρυπτῶνων, οὐχ ἦττον τὰ ὠφέλη τῆς ἐργασίας αὐτῶν καρποῦνται ἄλλοι. Ὁ ἄνθρωπος ἀποκαλεῖται κατ' εὐφημισμὸν μέλας ἀδάμας. Ἐκτὸς τῆς χημικῆς συγγενείας ὡς πρὸς τὰ συστατικὰ ἀμφοτέρων τῶν ὕλων, ἢ εὐφρημος αὕτη ἐπωνυμία ἐμφαίνει προδήλως κολακείαν ἀποδομένην εἰς τὴν μεγάλην χρησιμότητα τοῦ ἄνθρακος. Ἐκ τῆς φωτοβόλου ὅμως λάμπει τοῦ ἀδάμαντος οὐδὲ ἀκτίς μία ἀντανάκλα ἐπὶ τῆς πνευρίας κακοδομίας, ἥτις μασιζει τὴν ἐργατικὴν τάξιν ἐκείνων, οἵτινες διακινδυνεύουσι τὴν ζωὴν αὐτῶν διὰ νὰ ἐξορύξωσι τοὺς μέλανας ἀδάμαντας. Ὅστις ἐπεσεκέφη ποτε ἀνθρακωρυχία, πάντοτε θὰ ἀναμνησθῆται μετ' ἐνδιαφέροντος καὶ οἴκτου τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν. Ἄντι εὐτελοῦς μισθώματος, ὅπερ μόλις ἐπαρκεῖ εἰς τὰς ἀπολύτους τοῦ βίου ἀνάγκας, ἐκτελοῦσιν ἐργασίαν δυσχερεστάτην καὶ ἐπικίνδυνον ἅμα. Ἡ ἀξία τῶν ἀγαθῶν, ὧν πρόβειος ἐγένετο ἢ πρόσδος τῆς βιομηχανίας, ἐπισοθητῶς μειοῦται, ἐκ τῆς ἰδέας ὅτι εἰς τὸσφ ἐλάχιστον βαθμὸν ἀποβαίνουσι ταῦτα χρήσιμα εἰς τοὺς κυρίως διμμορτοῦς αὐτῶν· μόνῃ ἢ σκέψις τῆς ὄντως θλιβεραῖς καταστάσεως τῶν ἐργατῶν τῶν ἀνθρακωρυχείων ἐπισκιάζει τὴν χαρὰν, ἣν αἰσθάνεται τις ἀναλογιζόμενος τὰς πολυειδεῖς λειτουργίας τοῦ ἄνθρακος. Κατὰ τοὺς μᾶλλον ἢ ἦττον ἀριβεῖς ὑπολογισμοὺς 1,100,000 ἐργάται προσπορίζονται τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἐν τοῖς μεταλλείσι τῶν ἀνθράκων.

Ἡ δι' ἀπεργίῶν καὶ οἰκτρῶν σκιῶν ἐκδηλωθεῖσα ἀπελπισία τῶν ἐργατῶν ἐν τοῖς ἀνθρακωρυχείσι τοῦ Βελγίου, ἀπισχόλησεν ἐπανελθιμμένους καὶ προσφάτως ἔτι τὴν κοινὴν προσοχὴν. Τὸ Βέλγιον ἔχει μετὰ τὴν Ἀγγλίαν τὰ μᾶλλον ἐκτεταμένα πεδία γαιανθράκων. Αἱ πρόσδοσι αὐτῶν ἐλαττοῦνται ὅλον ἐν ὡς ἐκ τῆς μειώσεως τῆς ποσότητος τῶν γαιανθράκων, ὅπερ ἐξέρχει καὶ τοὺς ἕρισταμένους μικροὺς μισθοὺς τῶν ἐργατῶν. Ἐν Αὐστρίᾳ φημιζεται ὁ ἄνθραξ τῆς Βοσνίας, ὁ καλλήτερος ἐξάγεται ἐν τοῖς ἀνθρακωρυχείσι τοῦ Πίλσεν, Πάουδιτζ, Κλάδνο· ἱκανὴ ποσότης φαιῶ ἄνθρακος κατωτέρας ποιότητος εὔρηται καὶ ἐν Βοσνίᾳ. Ἡ Γερμανία ἔχει πολὺ μεγαλειτέρας ἐκτάσεις γαιανθράκων, σημαντικὰς δὲ ποσότητας ἢ Σαξωνία. Τῶν εὐρωπαϊκῶν ἀνθρακωρυχείων πολλῶ πλουσιώτερα εἰσι τὰ τῆς βορείου Ἀμερικῆς, μεθ' ὧν μόνον τὰ τῆς Σινικῆς δύναται νὰ παραβληθῶσιν.

Ἡ τελειοποίησις τῆς τέχνης ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἐποχῇ κατώρθωσε διὰ τῆς συνδρομῆς τοῦ ἄνθρακος νὰ ἔρη ἐν μέρει τὰ ἐν τῷ χρόνῳ καὶ τῇ ἀποστάσει κείμενα, κολύματα, ἰδίως ὡς πρὸς τὴν χρησιμοποίησιν καὶ ἐκμετάλλωσιν τῶν φυσικῶν δυνάμεων. Ἡ διὰ τῶν σιδηροδρόμων εὐχερῆς, εὐχωνος καὶ ταχεῖα μετακίνησις τῶν προϊόντων χώρας τυνὸς εἰς ἄλληλιν συνδέει οὐσιωδῶς καὶ τὰς μᾶλλον ἀπωτέρας χώρας πρὸς ἀλλήλας. Ὁ ἄνθραξ, ὁ παράγων τὴν δύναμιν τοῦ ἀτμοῦ καὶ ἀμέσως

εἰς τὴν βιομηχανίαν ὠφέλιμος ἀποβαίνει, διὰ τῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα Coaks χρησιμοποίησεως αὐτοῦ ἐν τοῖς σιδηροδρόμοις, παρέχεται ἀσυγκρίτως μείζονα εὐεργεσία ὡς μέσον παραγωγῆς κινητικῆς δυνάμεως πρὸς τὴν κατασκευὴν τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων. Ὡς ἐκ τούτου καὶ παρὰ ταῖς χώραις, ἐνθα ὑπάρχουσιν ἀνθρακωρυχία ἀναπτύσσεται, καθ' ὅσον τοῦτο εἶνε ἐφικτὸν, ἢ βαναυσουργικὴ καὶ πρὸ πάντων ἢ βιομηχανικὴ τέχνη.

Ὁ θησαυρὸς τῶν ἀνθράκων ἐναπεταμειῦθη πρὸ χιλιάδων αἰῶνων ὑπ' αὐτῆς τῆς φύσεως. Ὑπὸ στρώματα ἀργίλου καὶ ἄμμου, τὰ ὅποια δὲν ἐπιτρέπουσι τὴν εἰσοδὸν εἰς τοὺς ἀέρα, ἐσήκοντο ἐπὶ χιλιάδας ἐτῶν τὰ ἀθρόως ἐπιταρωθέντα λείψανα φυτῶν καὶ οὕτω παρήχθη ἐκ τῆς σήψεως ταύτης ὁ ἄνθραξ. Ἐπὶ τοῦ φαιῶ ἄνθρακος, ὅστις εὐθὺς ἀμέσως ἐσχηματίσθη, δύναται τις πολλὰς ν' ἀναγνωρίσῃ ἐναργῶς ἐν τῇ κατασκευῇ τὴν ἐκ φυτικῶν λειψάνων γένεσιν αὐτοῦ. Βαθύτερον ἐν τῇ γῇ εὐρίσκονται οἱ λιθάνθρακες, ὁ ἀνθρακίτης (λιθάνθραξ ὀσφρευκτος) καὶ ὁ γραφίτης (ἀνθρακούχος σίδηρος), ὁ τελευταῖος ἐμπεριέχει σχεδὸν 100/100 ἄνθρακος καὶ εἶνε ἄφλεκτος, ὁ ἀνθρακίτης ἐμπεριέχει 94, ὁ λιθάνθραξ 85 καὶ ὁ φαιῶς ἄνθραξ 55—75 ἑκατοστὰ ἄνθρακος. Ἡ φλόξ τοῦ ἄνθρακος παράγεται, ὡς γνωστόν, διὰ τῆς διαφωρίσεως τοῦ ἀσφάλτου. Ὁ φαιῶς ἄνθραξ ἐμπεριέχει πλείονα ἄσφατον ἢ ὁ λιθάνθραξ, ὡς ἐκ τούτου καίεται δι' ἰσχυροτέρας λιγνιθῶδους φλογός. Ὅσφ πλείοτερον τέφραν καὶ ἄκαυστα μέρη ἐγκαταλείπει ὁ ἄνθραξ, τόσφ ἢ ἀξία αὐτοῦ εἶνε μικρότερα. Ἡ ἐκμετάλλωσις τῶν φαιῶν ἀνθράκων ἐπάγεται ὀλιγοτέρους κινδύνους ἢ τῶν εἰς βαθύτερα στρώματα εὐρισκόμενων λιθάνθράκων, οἵτινες ἀδιαιλίτως παράγουσι ἀέρια, τὰ ὅποια ἀναφλέγονται ἅμα ὡς ἔλθωσιν εἰς συνάφειαν μετὰ τοῦ ἀέρος.

Ἡ ἀντικατάστασις τῆς χειρωνακτικῆς ἐργασίας ὑπὸ τῆς Μηχανῆς, ἢ ἀνάπτυξις τῆς σιδηροδρομικῆς καὶ ἀεροπλοικῆς συγκοινωνίας, ἢ ἀξῆρις τῆς παραγωγῆς τῆς σιδηρουρίας, ἢ εἰσαγωγή τοῦ ἄνθρακος ἐν τῇ οἰκιακῇ χρῆσει, ὡς καυστικὴ ὕλη, ταῦτα πάντα συνετέλεσαν εἰς τὴν οὐσιώδη αἰθέτην τῆς καταναλώσεως τοῦ ἄνθρακος. Ἡ Αὐστρία, ἐπὶ παραδείγματι, καταναλίσκεται σήμερον τετράκις πλείοτερον τοῦ ποσοῦ, ὅπερ πρὸ εἰκοσαετίας κατηνάλισκε. Τὸ πλείστον μέρος τοῦ καταναλισκόμενου ἄνθρακος ἀναλογεῖ εἰς τὴν βιομηχανίαν, 12 δὲ τοῖς % εἰς τὴν οἰκιακὴν χρῆσιν. Ἐν γένει ἡ καταναλώσις τοῦ ἄνθρακος ἐν ἀπόσῃ τῇ οἰκουμένη ἐτριπλασιάσθη κατὰ τὰ τελευταῖα 25 ἔτη καὶ ὑπολογίζεται τὴν σήμερον εἰς 420 ἑκατομμύρια τόννων ἐτησίως.

Συνεπεία τῆς ὁσμῆραις αἰθανούσης χρήσεως καὶ τοῦ ἀδύνατου τῆς ἀντικατάστασεως ἀπ' ἑτέρου τῶν ἀνθράκων, προήχθησαν τινες εἰς τὴν σκέψιν ὅτι ἠδύνατο νὰ ἐπέλθῃ ἀποχρῆ, καθ' ἣν οἱ ἄνθρακες θὰ ἐξηγλυόοντο ὅλοσχερῶς. Εὐκόλως συμπεραίνει ἕκαστος ὅτι ἢ ἔλλειψις γαιανθράκων δὲν θὰ ἦτον εὐάρεστος εἰς τὴν ἀνθρωπότητα. Ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Γαλλίᾳ ἔλαβον χώραν σπουδαία περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου συνδιασκέψεις καὶ ἐτέθη τὸ ζήτημα «τι θὰ ἐπραττοῦν οἱ ἄνθρωποι μετὰ τὴν παντελῆ ἐξάντησιν τῶν γαιανθράκων». Εὐτυχῶς τὸ ἀποτέλεσμα τῶν συζητήσεων τούτων ὑπῆρξεν ἀρκοῦντως παρήγορον διὰ τὴν ἀνθρωπότητα· ἐξηκριβώθη ἐν αὐταῖς, ὅτι ἢ ἐξάντησις τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἔτι ὑπάρχόντων στρωμάτων δὲν δύναται νὰ ἐπέλθῃ πρὸ 300 ἐτῶν, ὅτι θὰ ὑπάρχωσιν ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης ἄλλα στρώματα γαιανθράκων διαθέσιμα, ἐν Σινικῇ λ. γ. ἢ ὅποια μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης θὰ ἦνε μᾶλλον προσιτὴ εἰς τὸν πολιτισμὸν τῆς Εὐρώπης· ἄλλως τε τις δύναται νὰ προῖδῃ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀνθρωπότητος μετὰ παρέλευσιν τριῶν αἰώνων!

ΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ.

Ο ΑΡΧΙΑΔΟΥΕ ΡΟΔΟΛΦΟΣ.

(Εγγενήθη 9/21 Αύγουστου 1858, απέθ. 18/30 Ιανουαρίου 1889.)

Ὁ αὐτοκρατορικὸς οἶκος τῶν Ἀψβούργων καὶ μετ' αὐτοῦ οἱ πολυπληθεῖς λαοὶ τῆς Αὐστροουγγρικῆς Μοναρχίας ὑπέστησαν σκληρὰν καὶ ἄμετρον ἀπόλειαν ἐν τῷ αἰφνιδίῳ καὶ τραγικῷ ἄμα θανάτῳ τοῦ ἀρχιδουκῆ Ροδόλφου, ὅστις ἦν κεκλημένος ν' ἀνέλθῃ ἐπὶ τοῦ θρόνου μιᾶς τῶν ἀρχαιότερων καὶ κραταιότερων δυναστειῶν. Ὁ νεαρὸς πρίγκιψ, τὸ ἀγάλισμα τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας καὶ τὸ περὶ γένεσιν αὐτοῦ ἐνδάλμα πάντων τῶν λαῶν τῆς μοναρχίας, τυχὼν ἐξαίρετου ἀγωγῆς καὶ φύσει δι' ἐξόχων προτερημάτων περικομισμένος, θ' ἀπέβριεν ἀναμριλέκτως τὸ πρότυπον φιλελευθέρου ἀρχοντος, συνεχίζων καὶ συμπληρῶν τὸ ἀνακαινιστικὸν ἔργον τοῦ αὐτοκράτορος πατρὸς αὐτοῦ.

ΧΡΩΣΤΗΡΟΓΡΑΦΗΜΑ.

ΠΑΣΑΝ ΘΛΙΨΙΝ ΠΑΡΗΓΟΡΕΙ Η ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ.

(Μετὰ εἰκόνας, ἑρμ. σελ. 13.)

Ἡ χθὲς ἀβρὰ καὶ χαρίζουσα κόρη νῦν δὲ νεαρὸτάτη σύζυγος ἀπόλεσε φεῦ! τὸν ξανθὸν τῆς μικρὸν ἄγγελον, τὸ πρῶτον τῆς τέκνον. Οἴμοι! πόσον εἶνε πικρὰ ἡ πείρα τῶν πρώτων τοῦ βίου συμφορῶν! Τίς δύναται νὰ παραμυθήσῃ τὴν οὕτω σκληρῶς πληγείσαν ταύτην μητέρα; τὸ μικρὸν ἐκεῖνο χερουβὶμ ἦν τὸ ἀντίτυπον τοῦ πατρὸς ἀποδημόντος ἐν τῇ ξένῃ· περὶ αὐτὸ συνεκέντρον πᾶσαν αὐτῆς μέριμναν· πρὸς αὐτὸ ἀγαλλομένη καὶ ὑπερήφανος ἡ ἄπειρον ἐγκλείουσα στοργὴν μητρικὴ τῆς καρδίας ἠτένιζεν, ὡς πρὸς τὸν τιμαλφέστατον αὐτῆς θησαυρὸν καὶ τὴν γλυκερὰν παρηγορίαν· ἀλλὰ τοῦ θανάτου τὸ δρεπάνον ἀπέκοψε τὸ μικρὸν τοῦτο ἄνθος· ὁ μικρὸς ἄγγελος ἐπανέρχεται εἰς τοὺς οὐρανοὺς, εἰς δὲ τὴν αἰμάσσουσαν καὶ εἰς πόνον δάκρυα ἀναλυομένην τῆς μητρὸς καρδίαν, τίς θὰ δυναθῇ νὰ ἐπιστάξῃ τῆς παραμυθίας τὸ βάλσαμον; τίς ἄλλος, ἢ ἡ μητρικὴ ἀγάλη, ἣτις θερμῇ καὶ τρυφερᾷ ἀνοίγεται εἰς τὴν θρηγούσαν τὸ

τέκνον τῆς νεαρᾶν μητέρα. Τὴν θλίψιν σου θύγατερ, παρηγορεῖ ἡ καρδία τῆς μητρὸς· κλαῖσον, τέκνον, ἐπὶ τῶν στένων τούτων, ἀφ' ὧν ἤντησας τὴν ζωὴν καὶ ἐποτίσθης τὴν ἀγάπην καὶ ἄς ἀνακουφίσωσι τὰ θερμὰ σου δάκρυα τὴν δεινῶς δοκιμασθεῖσάν σου καρδίαν. Ἀληθῶς ἡ γριβαὶ μητὴρ ἐφόδια ἔχουσα τὴν πολύτιμον πείραν καὶ τὴν ἱερὰν στοργὴν μόνῃ δύναται νὰ παραμυθήσῃ τὸ τεθλιμμένον τέκνον τῆς· ἐὰν ὑπάρχῃ ἐπὶ τῆς γῆς δύναμις ἰκάνη καὶ κατασιγήσῃ καὶ πράσῃ τὸ ἄλλος, τὸ δάκνον τὴν ψυχὴν, εἶνε ἢ ἐν τῷ συμπλέγματι τούτῳ τῶν δύο μητέρων, ὑπερπαρήγαγεν ἢ περιπαθῆς σύλληψις τοῦ καλλιτέχνου, ἐνοῦσα τὰς δύο καρδίας ἀπέραντος ἀγάπης, τὸ γλυκύτατον καὶ ὑψηλότατον ἀπαύρασμα τῆς θείας ἀγαθότητος ἐξ ὅσων καλλύνουσι τὸ ευγενέστερον τῆς πλάσεως δημιουργήματα. Οἱ ἀναγινώσται ἡμῶν δὲν ἔχουσι ἀνάγκην νὰ βεβαιωθῶσι παρ' ἡμῶν περὶ τῆς ἐπιτυχοῦς ἐν γένει ἐκτελέσεως καὶ τῆς ἐπαινετῆς συλλήψεως τοῦ τεχνίτου· ἀνατιμῆται ἡ ἐμπνευσις αὐτοῦ εἶνε εὐγενῆς ἢ δὲ ἀξία ἀδιαφύλονταί κητος.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΨΕΥΔΟΣ.

(Μετὰ εἰκόνας, ἑρμ. σελ. 9.)

ναι, τὸ πρῶτον τοῦτο ψεῦδος τῆς προοιδεῖ ἡ συγκίνησις καὶ ἡ ἀμηχανία, εἰς ἣν τὴν ἔριψεν τὸ μικρὸν πταῖσμα, ὑπερ ἐκηλίδωσε τὴν ἄσπλον ἀθωότητά τῆς. Ποῦ ἡ παιδρὰ οἰκειότης μεθ' ἧς τρέχουσα περιέβαλλε τὸν πατρός τῆς τὸν τράχηλον καὶ ἡ παιδικὴ ἀμεριμνησία καὶ ἡ λάλος πολυπραγμοσύνη τῆς; συνεσταλμένη καὶ περιδεής, τεθλιμμένη καὶ μετανοοῦσα ἤδη ἐνδομύχως, δὲν τολμᾷ νὰ ἐδείρῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ προσβλέψῃ τὸν πατέρα, ἐπὶ τῆς μορφῆς τοῦ ὁποῖου ὁ εὐφάνταστος τεχνίτης ἐπιτυχῶς ἐξεικονίζει τὴν αὐστηρὰν ἀλλὰ καὶ φιλάγαθον μέριμναν, ὅπως ἐξακριβώσῃ πρῶτον τὸ κακὸν καὶ ἐπιχειρήσῃ εἶτα διὰ τῶν πατρικῶν του παρακλήσεων τὴν καταπολέμησιν αὐτοῦ, ἅμα τῇ πρώτῃ ἐκδηλώσει. Πτωχὸς ἀλιεὺς,

ΠΑΣΑΝ ΘΛΙΨΙΝ ΠΑΡΗΓΟΡΕΙ Η ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ. Κατὰ τὴν ἐλαιογραφίαν τοῦ Β. Ρέγκε.

διά μυρίων καμάτων και κινδύνων προσποριζόμενος τὸν ἄρτον τῶν τέκνων του, δὲν ἀνέχεται, ἐν τῇ πενυχρᾷ του καλύβῃ, ἐν ἣ ἡ πατροπαράδοτος διαλαμβάνει χροιστότης καὶ ἀρετῇ, νὰ εἰσχωρήσῃ τὸ ψεῦδος, ἢ μυσαρὰ ἀπαρχὴ τοσοῦτων ἄλλων ἐλατωμάτων καὶ κακιῶν. Τίς ἀγνοεῖ ὅτι τὰ πρῶτα καὶ κατὰ τὸ φαινόμενον ἐλαφρὰ τῶν παιδῶν ἀμαρτήματα, ἐνέχουσι τοῦτο τὸ σοβαρὸν ὅτι δύναται νὰ παρασύρῃσιν αὐτὰ καὶ ἐξοικειώσῃσιν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς κακίας, ἂν μὴ ἡ θεοῦσα καταβληθῆ πρόνοια πρὸς ἐκρίζωσιν τοῦ πονηροῦ σπέρματος ἀπὸ τῆς μήπω διαστραφείσης ἔτι αὐτοῦ ψυχῆς; Πόσοι, πόσοι γονεῖς δὲν ἔλαβον πικρὰν τῆς ἀληθείας ταύτης πείραν, καταρώμενοι τὴν ἔσθον αὐτῶν ἀναγγεῖσαν κατὰ τὰς πρώτας τοῦ κακοῦ ἐκδηλώσεως, ἀδυνατοῦντες δὲ νὰ καταβάλλωσι τὴν ἠλικιωθεῖσαν κακίαν, ὡς μάτην θὰ προσεπάθει τις νὰ εὐθύνῃ τὸ κατὰ τὴν πρώτην ἀνάπτυξιν στρεβλὸν δὲν καὶ ἐν τῇ στρεβλώσει ἐνισχυθὲν καὶ ἀξήσῃσιν δένδρον.

ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ.

Ἡ πολιτικὴ εἶναι τῶν ἐπιστημῶν ἡ πρακτικωτάτη, ἐν ἣ ἐλαχίστην δέον ν' ἀποδίδῃ τις ὀπουδαίωτα εἰς τοὺς τύπους, τὰς λέξεις καὶ τὰς θεωρίας.

Βίσμαρκ.

* * *

Οἱ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων καταναλίσκουσι τὸ πρῶτον μέρος τῆς ζωῆς εἰς τὸ καταστῆσαι ἄθλιον τὸ ὑπολειπόμενον.

Κ^α Λαμπέρ.

* * *

Ὁ θέλων νὰ πλουτήσῃ ἐντὸς ἔτους εἶνε ἄξιος ν' ἀπαχθῇ ἐντὸς ἑξὶ μηνῶν.

Ἰταλικὴ παροιμία.

* * *

Τὸ γηράσκειν ταῦτόν τῷ θνήσκειν ἐκ διαλειμμάτων.

Βαλτούφ.

* * *

Κάλλιον κρίνεται ὁ ἀνθρώπος ἐκ τοῦ εἶδους τῶν τέρψεων αὐτοῦ ἢ ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ἔργου εἰς ὃ ἀσχολεῖται.

Αελαβίμ.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

Ἡ ἐφεύρεσις τῆς σακχάρως ἀνέχεται εἰς χρόνους παναρχαίους· φρονεῖται ὅτι ἡ σάκχαρις ἦν γνωστὴ τοῖς Σίνας πρὸ 3000 ἐτῶν, ἀναμφίβηλον δὲ ἔστιν ὅτι καὶ ἡ κατασκευὴ αὐτῆς ἦν γνωστὴ αὐτοῖς ἐπὶ τῆς δυναστείας τοῦ Τσῖν (250 π. Χ.). Οἱ Ἰνδοί, εἰς οὗς κοινῶς ἀποδίδεται ἡ ἐφεύρεσις αὐτῆς παρέλαβον κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὴν γνώσιν τῆς ἠλικίας ταύτης οὕτως ὡς καὶ τὴν τῆς κατασκευῆς αὐτῆς παρὰ τῶν Σινῶν μεταδόντες εἰς τὴν τέχνην καὶ εἰς τὰς χώρας τῆς Ἑσπερίας. Πρῶτος ὁ Μ. Ἀλέξανδρος μετέδωκεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν γνώσιν μέλιτος, ὅπερ παρεσκεύαζον οἱ ἄσκανοί ἐκ τινος εἶδους καλάμου, ἄνεο τῆς συνδρομῆς τῶν μελισσῶν, μαθὼν τὴν πληροφορίαν ταύτην παρὰ τοῦ Νεάργου, ὅστις διὰ στόλου εἶχε διαπλεύσει τὸν Ἰνδὸν καὶ ἐξερευνήσει τὰς παρακειμένας χώρας· ἄχρι δὲ τῆς ἐποχῆς ταύτης τὸ σάκχαρον διετέλει ἄγνωστον

τοῖς Ἰουδαίοις, Αἰγυπτίοις, Βαβυλωνίοις καὶ Ἑλλησιν. Ὁ Γαλιηνὸς (131—200) ἀναφέρειται συνίσταν τὸ σάκχαρον ὡς φάρμακον· Πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς ἡ σάκχαρις ἐθεωρεῖτο ὡς πολυτελείας ἀντικείμενον. 500 δὲ γραμμάρια αὐτῆς ἐλογίζοντο ὡς πολύτιμον δῶρον· ἐλαχίστη δὲ τοῦτου ἔνεκα ἦν καὶ ἡ καταβάλλωσις αὐτῆς. Ἡ τῷ 1659 ἐν Ἀγγλίᾳ γνωσθεῖσα μέθοδος τοῦ διωλισμοῦ τῆς σακχάρως εἶνε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐφεύρεσις τῶν Ἀράβων· λέγεται ὅτι παρὰ τῶν ἐν Σικελίᾳ ἀράβων ἔμαθε τὴν τέχνην ταύτην ἐνετὸς τῆς ἔμπορος ὅστις ἐπώλησεν ἀκολούθως τὸ μυστικὸν ἀπὸ τοῦ ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ ὑπερέργου ποσοῦ τῶν 150 χιλ. φράγγων. * * *

Περίεργον εἶνε τὸ παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς τῆς Γουϊνέας κρατοῦν ἀριθμητικὸν σύστημα· αἱ χεῖρες χρησιμεύουσιν αὐτοῖς ὡς βᾶσις καὶ ὄργανον τῆς ἀριθμητικῆς. Τέσσαρες ἐν ὅλῃ ἔχουσιν ἀριθμὸς ἀντιστοιχοῦντας πρὸς τοὺς τέσσαρας τῶν δακτύλων τῆς χειρὸς. Διὰ τὸν ἀριθμὸν πέντε, λέγουσι, μία χεῖρ· τὸ ἕξ λέγεται· μία χεῖρ καὶ ὁ πρῶτος δάκτυλος, τὸ ἑπτὰ, μία χεῖρ καὶ ὁ δεύτερος δάκτυλος, δέκα, δύο χεῖρες· δεκαπέντε, τρεῖς χεῖρες· τὸ δὲ εἴκοσι, οὐχί τέσσαρες χεῖρες, ἀλλὰ εἰς ἄνθρωπος. 4) δύο ἄνθρωποι· 46 λαπτόν, δύο ἄνθρωποι, μία χεῖρ καὶ ὁ πρῶτος δάκτυλος. * * *

Αἱ ἀνὰ τὴν ὑψῆλιον ἐκδιδόμεναι ἡμερηεῖδες εἰσι 35.000· ἐπὶ 28 χιλ. ἀτόμων ἀναλογεῖ μία ἡμερῆσις. Τούτων 5.500 ἐκδιδονται ἐν Γερμανίᾳ, ἐν αἷς 800 εἰσι ἡμερησίαι, 4.000 ἐν Γαλλίᾳ, καὶ 3.900 ἐν Ἀγγλίᾳ. Κοιλοποροῦσι δὲ ἐν Παρισίῳ μὲν, ὡν ὁ πληθυσμὸς εἶναι τὸ ἦμισυ τοῦ Λονδίνου, 1.100.000.000 ἐν δὲ τῇ ἀγγλικῇ πρωτευούσῃ 1.017.000.000 φύλλα τῶν διαφόρων ἡμερηεῶν καὶ περιοδικῶν. * * *

Ἐν τῷ ἐν Θήβαις τῆς Αἰγύπτου ναφ τῆς Καρνακῆ εὐρεται γελομένη ἐπὶ τῶν τοίχων αἰθούσης τινὸς ἡ ἀρχαιότατη Φωτολογίας συλλογὴ, παριστώσα ἕξνα φωτᾶ, ἅτινα εἶχε κομίσαι ὁ αἰγύπτιος βασιλεὺς Τούθμωσις ὁ Γ'. ἐπανακάμπτων ἐκ τῆς ἦν ἐπεχειρήσεν εἰς Ἀραβίαν ἐκστρατείας. Ἀξιοσημείωτον εἶναι ὅτι ἐν τοῖς ἀναγλύφοις τούτοις παριστῶνται οὐ μόνον τὰ φωτᾶ ἢ τὰ δένδρα, ἀλλ' ἐν ἰδιαίτεροις σχήμασιν εἰκονίζονται τὰ φύλλα αἱ ὀπώραι καὶ τὰ ἐλλοβοσπέρματα, ὡς γίνονται ἐν τοῖς ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν συγγράμμασι. Τῶν σπουδαίων τούτων ἀναγλύφων ἔλαβεν ἀντίγραφα ὁ διάσημος ἀρχαιολόγος κ. Flinters Petri. * * *

Ἡ ἐξῆς ὑπελογισθῆ ἡ θνησιμότης τοῦ ἀνθρωπίνου γένους· ἐν ἐνὶ λεπτῷ συμβαίνει θάνατος· 67, ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ 96.480· καὶ ἐντὸς ἐνὸς ἔτους 35.215.200. Γεννῶνται δὲ ἐντὸς ἐνὸς λεπτοῦ 70 ἄτομα ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ 100.800 καὶ ἐντὸς ἔτους 36.792.000. * * *

Ἡ ἐν Παρισίῳ „Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη“ ὑπὸ Λονδοβίκου τοῦ ΙΔ' (1643—1715) ἰδρυθθεῖσα, εἶναι ἡ πλουσιωτάτη τῶν ἐν τῇ ὑψηλῇ ἀριθμεῖ 1.400.000 τόμους, 300 χιλ. φυλλάδια, 175 χιλ. χειρόγραφα 300 χιλ. γάρτας καὶ ἄλλα καὶ 150 χιλ. νομίσματα καὶ μετάλλια· εἰς 1.300.000 καὶ ἐπέκεινα ἀνέχεται ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν αὐτῇ χαλκογραφικῶν εἰκόνων εἰς 10 χιλ. τόμους, ὑπάρχουσιν ἔτι ἐν αὐτῇ περὶ τὰς 100 χιλ. προσωπογραφίαι· τὸ τοῦς θησαυροὺς τούτους ἐγκαλεῖν ἴδρωμα κτεῖται ἐν τῇ ὀψῃ Richelieu, ἔχει δὲ μήκος μὲν 540, πλάτος δὲ 130 ποδῶν. * * *

Ταχύτης τοῦ κεραυνοῦ. Ὑπελογισθῆ τελευταίως ὅτι ἡ ταχύτης μεθ' ἧς ὁ κεραυνὸς διαγίγεται τοὺς αἰθέρας ἀνέρχεται εἰς 15.744 χιλόμετρα κατὰ δευτερόλεπτον, ἤτοι 944.645 χιλ. κατὰ λεπτόν· σῶμα κινούμενον διὰ τῆς τοιαύτης ταχύτητος δύναται νὰ περιστραφῇ περὶ τὴν γῆν ἐντὸς 2 1/2 δευτερολέπτων. * * *

Τὸ μέγιστον ἐν τῇ οἰκουμένη τυπογραφεῖον εἶναι τὸ ἐν Οὐασιγγτόν τυπογραφεῖον τῆς Κυβερνήσεως, ἀπαχθούον περὶ τοὺς 3000 ἔργατάς.

ΝΑΤΑΣΙΑ

(ἐκ τοῦ γαλλικοῦ)

ὁπό

ΦΩΤΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ.

Ὁ κόμης Λουδοβίκος de L... τῷ ὑποπλοιάρχῳ P... εἰς Νεγκασκόκη.

ΑΥΓΕΡΝΗ, Αὐγούστος 188

Μετὰ διετὴ σιγῇ, ἰδοὺ σοὶ γράφω φίλτατε· ἴσως εἶχον ἄδικον ἐπὶ τοσοῦτον σιγῆσας· ἀλλ' οὐδὲ σὺ δικαιόσαι διατεινόμενος, ὅτι ἀδικεῖ τις οὕτω, φιλιῶν ὅσα ἡ συνδέουσα ἡμάς. Ὡ! γινώσκω ἀληθῶς ὅτι ἡ φιλία αὕτη εἶναι σταθερὰ καὶ ἀδιάρρηκτος· τούτου δὲ ἀκριβῶς ἔνεκα φρονῶ ὅτι ὅπως διατηρήσῃται — καὶ ἀναπτύσσῃται μάλιστα — δὲν χρήζει τῶν τετριμμένων ἐνδείξεων, αἵτινες εἰσιν ὁ ἐπιούσιος ἄρτος τῶν κοινῶν συμπαθειῶν. Ἄν μοὶ ἦτο ἀδιάφορος, θὰ προσεπάθουν νὰ φραῶ πνευματώδης, ἂν γυνὴ ὠραία, θὰ σοὶ ἀπήρθουν τρυφερότητας, ἀλλὰ τί νὰ εἶπω νέον εἰς φίλον τόσῳ παλαιόν; Μάτην προσπαθῶ· ἅμα ὡς δεήσῃ νὰ σοὶ ἀποδείξω ὅτι σὲ ἀγαπῶ, ἡ καρδία μου καὶ τὸ πνεῦμα ἀρνοῦνται νὰ μὲ ὑπερητήσωσι.

Ἐν βραχυλογίᾳ, δὲν ἐλησιμότησας, ὅτι ἔχω τὸν χεῖριστον ἐν τῷ κόσμῳ χαρκατῆρα· ὅτι δὲ ἡ διάθεσίς μου ἀρέσκειται εἰς παραδοξόττητας ἰδιοτρόπου γυναικός· οὕτως ἡ θέα λευκοῦ φύλλου χάρτου κειμένου πρὸ ἔμοδ, μοὶ ἐμποεῖ ἄλογον μὲν πλὴν ἀνυπέρβλητον φρίκην, ὅπερ προσέρχεται, νομίζω, ἐκ τοῦ ὅτι ἐννενήκοντα φορὰς ἐπὶ ταῖς ἑκατὸν αἰσθάνομαι ἐμαυτὸν ἀπολύτως ἀνίκανον εἰς τὴν ἀπαιτούμενην προσπάθειαν, ἵνα τὸ πληρῶσω διὰ μικρῶν μαύρων χαρακτῆρων. Μονονοῦχι καταρώμαι, τότε τῆς γραφῆς τὴν ἐφεύρεσιν καὶ τοὺς ἐφευρέτας, καὶ ἂν ἡ γραφὴ ἦν ἔτι ἄγνωστος, ἐγὼ βεβαίως θ' ἀπέφρευγον νὰ τὴν ἐπινοήσω. Ἄν ἦσθι μὲ ἠρώτας τί παθὼν σήμερον, ἧλαξα γνῶμην καὶ διάθεσιν θὰ σοὶ ἀπήρτων, ὅτι ὁ ἀνθρώπος εἶναι ὄν μεταβλητόν. λατρεῖται τὴν ἐπιούσαν ὅτι ἀπηχθάνετο τὴν προτεραιάν· ἀγνωῶ τις ἄλλος δαίμων μὲ κατέλαβε· αἰσθάνομαι ἀπροόπτως κλισμὸς ὅπως γράφω· ἡ γραφὴ ἔρχεται ἀπ' ἐαυτῆς ἵνα τεθῆ μετὰ τῶν δακτύλων μου, ὁ χάρτης ἐξέρχεται κατὰ θεσμίαν ἐκ τῆς συρτοθήκης τοῦ γραφείου μου, αἱ ἰδέαι συνωθοῦνται ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ μου ζητοῦσαι νὰ ἴδωσι τὸ φῶς· καὶ ἐν τούτοις τὸ ταμείον τῶν πρὸς ἀνακοίνωσιν εἰδήσεών μου εἶναι τόσῳ κενόν σήμερον, ὅσῳ ἦν χθὲς καὶ τὴν προηγουμένην. Οὐδὲν ἔχω νὰ σοὶ ἀναγγείλω, διότι οὕτως ἐνυμφεῖσθην, οὕτως τὴν περιουσίαν ἀπώλεσα οὕτε ἔρωτος αἰσθημα μὲ κατατρίχει, οὕτε ἰδιαζόντως εὐτυχῆς ἢ δυστυχῆς ἐγενόμην· ἄνεμος ἐπνευσεν οὐριος καὶ ἐπωφελοῦμαι τούτου, ἵνα σοὶ γράψω.

Πλήρης εἶναι ὁ βίος μου παντὸς ὅτι τερπνὸν δύναται νὰ τὸν καταστήσῃ καὶ ὅμως μοὶ προξενεῖ ἀνίαν ὁ βίος. Μοὶ ἐλλείπει ἡ πρὸς ἀπόλαυσιν θέλησις ἡ ζωσα ἐκείνη ἐνέργεια ἧτις μόνη καθιστᾷ τὰ πράγματα ὠραία καὶ ποθεινά. προτοῦσά τις ἔκχρωσις τελεῖται ἐν τῇ ὑπάρξει μου· στεροῦμαι πλέον τῆς δυναμῶς, ἵνα διασείσω τὴν καταλαβούσάν με νάρκην· ἀπηρτεῖτό πρὸς τοῦτο, τὸ αἰσθάνομαι, λίαν ἰσχυρὰ συγκίνησις ἵνα μὲ ἀποσπάσῃ ἀπ' ἐμαυτοῦ· ὑπάρχουσι στιγμαί, καθ' ἃς τίθεμαι κατέναντι ἐμαυτοῦ καὶ κρίνω ἐμαυτὸν ἄνευ ἐπιεικείας· ὁμολογῶ τότε εἰς ἐαυτὸν ὅτι ἀπώλεσα οὐκ ἐπιτῶς τὴν νεότητά. Ὅσοιοι ἰλιγγιώδεις πόθοι ἐν ἀρχῇ καὶ ποῖαι πενυχραὶ ἐν τέλει συνέπειαι! Δεσποικατέτης, ὅποταν ἀπεχαιρέτισα τὸν παιδαγωγόν μου, ὠμοίασθαι τοὺς ἰππῶτας ἐκείνους οὗς κατὰ τὸ τέρμα τῆς νυκτός, ἦν διήρχοντο ἐν ἀγρυπνίᾳ περιβάλλον διὰ πανοπλίαν· γενναία καρδία ἐσφρίγα ἐν τῷ στήθει μου· οἱ ὀφθαλμοὶ μου ἐξέτεινον μακρὰν τὸ βλέμμα καὶ πρὸς τὰ ὕψη ἐφέρετο ἡ διάνοιά μου· ἐν ἠλικίᾳ εἴκοσιν ἐτῶν πάντα τῆς ζωῆς μου τὰ ὄνειρα εἶχον ἐξαφανισθῆ· οὐδεμία μοὶ ὑπελείπετο πεποιθήσις ἀκεραία οὐδὲ πόθος μὴ ἀπονεκρωθεῖς. Τὸ βρέμμα τῆς εὐκόλου ἠθικῆς ὅπερ περιτρέχει τὸν κόσμον ἢ σαρκαστικὴ καὶ εὐάρεστος ἀμφιβολία, ἧτις ἀντικαθιστᾷ τὴν πεποιθήσιν, ἢ φιλόκαλος

ἀνεξικακία, ὅφ' ἦν ἐγκρύπτεται ἡ τῶν ἀρχῶν ἀδυναμία, ἡ μετὰ πάντων τῶν ἄνευ ζωῆς καὶ πόθου τούτων πραγμάτων ἐπαρῆ κατέπειξαν ἐν τῇ καρδίᾳ μου τὴν φλόγα, εἰ μὴ ἀπέσβεσαν τὴν θερμότητά.

Αἱ παντοσείδεις ματαιότητες, δι' ὧν πληροῦμεν τὴν κεφαλήν, καταλείπουσιν ἐξαφανίζόμεναι ἀκατάμαχρητόν τινα ἀναγγεῖσαν· καὶ ἔτι δὲ εὐγενεῖς τινες πόθοι περηνίζουσιν ἐν τῷ βράθει τῆς καρδίας, αἰσθάνεται τις ἐαυτὸν ἐκ προσιμίων ἀποτεθαρρημένον, ἄμοιρον τῆς ἀπαιτούμενης ἀποφάσεως ὅπως πραγματωθῶσιν· πρὶν ἢ ἀποδοθῆ εἰς τὴν πάλιν, ἀνομολογεῖ τὴν ἡττάν του· κερχνῶς καὶ ἅμα στένον λέγει καθ' ἐαυτόν· εἶναι πολὺ ἄργά· καὶ ἐναπιφάξεται οὕτω ὅτι ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης χίμαιρα καλεῖται· ἡ τοιαύτη τῆς διανοίας ὑποχώρησις πρὸ τῆς ἀδρανεῖας τῆς θελήσεως, εἶναι ἡ καταστρεπτικωτάτη τῶν νόσων, ἃς γινώσκω· ἀπορροφᾷ τὸν ἄνθρωπον ἐξ ὀλοκλήρου.

Ὅτε τὸ πρῶτον εἶδον πάντα ταῦτα εὐκρινῶς, ὑπελείπετο ἔτι γωνία τις κτανοῦ οὐρανοῦ ἐν τῷ ὀρίζοντί μου, ἐπίστευον, ἢ μάλλον, ἐφρόνου, ὅτι πιστεύω εἰς τὸν ἔρωτα.

Ἡρέσῃμην ἀπὸ τῶν ταπεινῶν στρωμάτων. Ἡ ἑταίρα, ἀπλοῦν καὶ ἀφελὲς πλάσμα, μυσαρῶς μὲ ἠπάτησε· ἐπεζήτησα εἰτα τὸν ἔρωτα ἐγγύτερον εἰς τὴν κοινωνικὴν μου θέσιν καὶ θὰ κατέτριβον ἱκανὸν χρόνον παρὰ τοὺς πόδας λεπτοφυοῦς μαρκησίας, ἂν μὴ ἐπήρχετο ἐκ τοῦ βάθους τῆς Βρετανῆς θεῖα τις ὑπὸ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς συνοδευομένη, οὕσης ἐν ὧρα γάμου· ἡ κόρη τῆς θρασμία ἀλλ' ἐγὼ ἀπέστειρον τὸν γάμον, τῆς δὲ θεῖας μου οἱ συνεσταλμένοι ὑπαινημοὶ ἠνώχλων φοβερῶς τὰ νεῦρά μου. Νύκτα τινα κατὰ τὴν ἐκ τοῦ χοροῦ ἐξοδον καθ' ἣν ἡ ἀξιότιμος κόμησσα ἀνέπτυξε θαύματα πολιτικῆς, ἡ δὲ Κλυμένη ὀσφραϊνομένη ἀντιζήλον μ' ἐπολιόρκει παίζουσα ἐπιχαρίτως καὶ μετ' ἐξόχου τελειότητος τὸ ριπίδιον, ἐξετέλεσα τὴν συνετωτάτην τῶν ἐν τῷ βίῳ μου ἀποφάσεων. Ἐπανήλθον οὐκ ἄνευ πρὸς ἀλλαγὴν ἐνδυμασίας καὶ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἀντὶ τῶν κωδωνοστασίων τοῦ ναοῦ, ἐχαιρέτιζον τοὺς ἀγρούς καὶ τοὺς λαχωνοῦήτους, οὗς ἐβλεπον ἐξαφανιζόμενους ἀμφοτέρωθεν τῆς ἀμαξοστοιχίας, ἧτις μὲ ἔφερε πρὸς τὴν Ἑλβετίαν.

Ἦσαν αἱ πρώται τοῦ ἔαρος ἡμέραι· οἱ κῆποι ἐβρίθον ἀνθέων, ἀλλ' ἐν ταῖς μεγάλαις ὁδοῖς ἐσπᾶνζον οἱ διαβάται· ἐπὶ ἐξ ἐβδομάδας τὸ θρομολόγιόν μου ὑπῆρξεν ὅτι φανταστικόν. Ἐφερόμην τυχαίως ὡς καλλιτέχνης καὶ ὡς ἐρευνητῆς· τὰς ἐνδόξους καὶ ἐκθειάζομενας χώρας ἐχαιρέτιζον παροδικῶς ἐσπεύρατον δὲ τὸν ἀγρὸν πανμασιμὸν μου διὰ τὰς παρθένους τῶν ὀρθῶν κορυφῶς ἐνθα οὐδεὶς ποτε πανδοχεὺς συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ ἰδρῶσῃ τὸν ξενώνα του διέτρεπον τὰς χινοσκαπεῖς ἐρήμους, ἀνηρχόμην ἐπὶ τῶν κλιτύων τῶν φαλακρῶν βράχων ἄχρι τῶν μονήρων ἐκείνων κορυφῶν, ἐν αἷς μεγάλοι γυμνοστράχηλοι γῦπες ἰδρῶσιν τὴν φωνῆάν αὐτῶν· ἐβλεπον αὐτοὺς πλανωμένους ὑπερθεν τῆς κεφαλῆς μου, διαγράφοντας ἐν τῷ διαστήματι κύκλους ὁμοκέντρους μετὰ βραδέος περηνισμοῦ καὶ βράλλοντας ἔστιν ὅτε κρωγμὸν βραγγιώδη, ὡσεὶ ἐκπεπληγμένον ἐπὶ τῇ θέᾳ θραπέος ξένου εἰς τὰς ἐρήμους καὶ μεγαλοπρεπεῖς ταύτας χώρας· μετὰ τινὰς ἐβδόμαδας ἐκορέσθην πασῶν τούτων τῶν ἀπολαύσεων· μετέβην ἴν' ἀναπαυθῶ ἐν Λυκέρνη, ἐναυθα δὲ ἔχω νὰ ἀναφέρω συνάντησίν τινα, ἧτις παρέτεινε τὴν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ διατριβήν μου, ὀλίγῳ πέραν τῆς ἀρχικῆς μου προθέσεως.

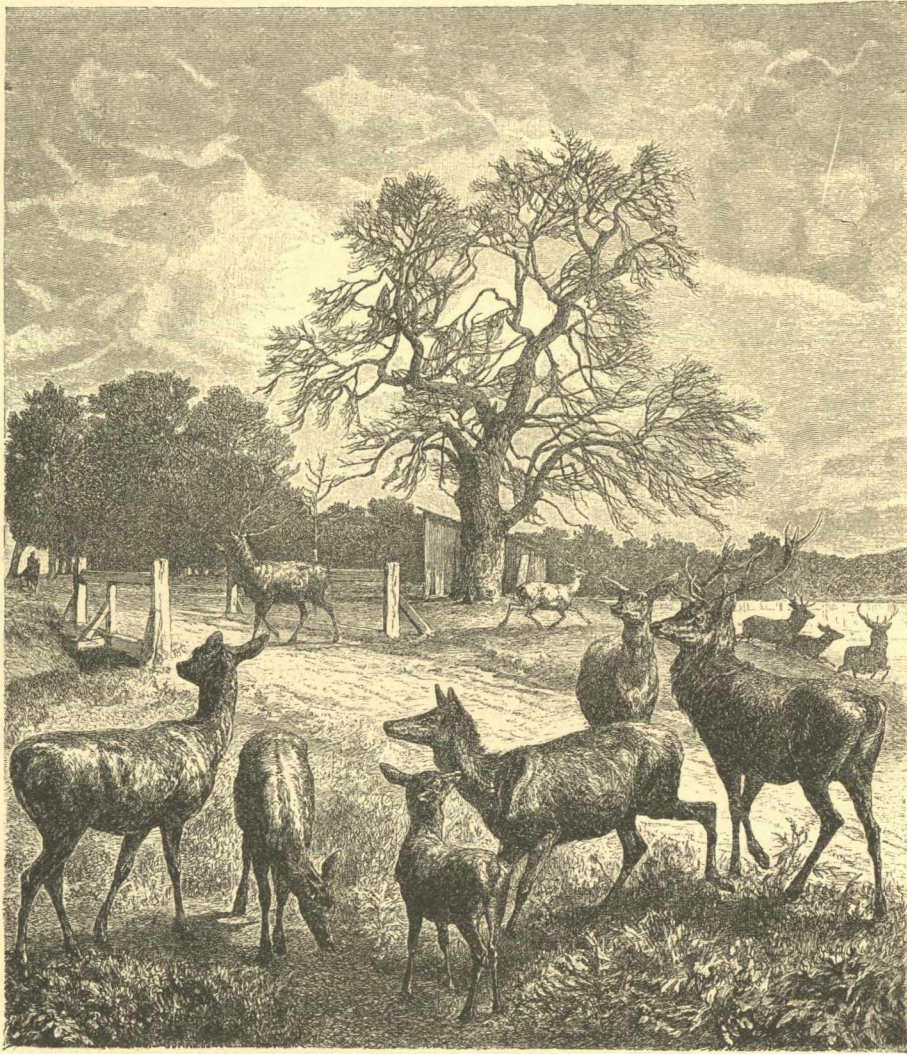
Ἐπανέκαμπτων, ἐνθυμούμαι ἔκ τινος ἐν Τυλίς ἐκδρομῆς κατὰ θυσελλώδη τοῦ Ἰουνίου ἐσπέραν· ἀρκαίκομαι δὲ εἰς τὰς ἄγαν κλασικὰς ὄχθας τῆς λίμνης Quatre Cantons. Ισορῶθ, ὡς ἡ νῆξ, ὀμῆχλης νέφη ἐσωρεῦοντο εἰς τὰ ὕψη, ἀπ' ὧν πένθημον ἐξέφευγε φῶς. Πελιδνὴ ἦν τῆς λίμνης ἡ ἐπιφάνεια, ἐκλιθεῖτο δὲ ὑπὸ ἀφροῦ τρατομένη ἐν τῷ κρηπιδώματι τῶν βράχων· μικρὰ κύματα ἐξέτεινοντο ἐπὶ τῆς ὄχθης μετὰ παφλασμοῦ ἐνέχοντός τι τὸ κικανερσγῆς παραπλήσιον πρὸς τὴν φωνήν τῶν δυσπρόπων κυναρίων, διὰ τὰ ὅποια ἐτρέλλαντο ἡ μάμμη μου· κατηρθύνθη πρὸς τὸ ὑψηλότερον ἐπιτοῦ λόφου κείμενον ξενοδοσιεῖον καὶ δειπήσας μετὰ τῶν καθιστερησάντων, ὡς ἐγὼ, ξένων, ἀνήλθον εἰς τὸ δωμάτιόν μου. Δὲν εἶχον ἔτι ἀποφάσεις, ἂν ἐμελλον ν' ἀπέλθω παρευθῆς, ἢ νὰ παραμείνω ἐπὶ

τινας ημέρας· ἀλλὰ θεώμενος ἐπὶ τέταρτον τῆς ὥρας ἐκ τοῦ παραθύρου μου οὐδὲν ἕτερον ἢ τὴν πυκνὴν ομίχλην διακεχυμένην ἐν τῷ ὀρίζοντι, ἀπεφάσισα ν' ἀπέλθω· ἤτοιμαζόμεν νὰ κρούσω, ὅπως δώσω τὰς πρὸς παρασκευὴν τῶν ἀποσκευῶν μου παραγγελίας, ὅτε ἤκούσθη ἐγγύτατα τῇ κατοικίᾳ μου ὁ ἦχος κλειδοκουμβάλου. Ἔστιν ὅπως ἀκροασθῶ καὶ μετὰ μικρὸν ἐλησμόνον νὰ κρούσω· τὸ ἐκτελούμενον τεμάχιον ἦν νυκτερινὴ ᾠδὴ τοῦ Chopin ἐκ τῶν ἰδιορρυθμῶν καὶ φανταστικῶν ἐκείνων μελωδιῶν, ὧν ὁ φθόγγος μεταπίπτει ἄνευ ὑφέσεως ἀπὸ τοῦ φαδρουῦ allegro εἰς τὸ θρηγνῶδες καὶ μαλακὸν andante. Δὲν ἐμαρτύρει μεγάλην τέχνην ἢ ἐκτέλεσις, ἀλλ' ἡ ἀτελής ἐκείνη κρούσις ἐν ἣ τὸ αἰσθημα καὶ ἡ ἔκφρασις ὑπερίσχυον τῆς τέχνης εἶχεν ἀνέκφραστον τι θέλγητρον· μέτριος ἦν τῶν δυσχερῶν χωρίων ὁ χρωματισμὸς ἐν ᾧ ἀληθῆς καὶ γλυκεία ἀνέθρουσε μελωδία ὑπὸ τοῦ δακτύλου, ὅς ἡσθάνετό τις, ὡσεὶ θωπεύοντας τὰ πλήκτρα καὶ ἐκ προτιμήσεως παρατείνοντας τὰ διαστήματα ἐπὶ τῶν μελαγχολικῶν φθόγγων· ἡ μουσικὴ αὕτη ἤρμηγεύετο ἐν τῇ ψυχῇ, ὡς αἱ στροφαὶ ἐλεγείου. Αὐτὸ τοῦτο τὸ μέλος ὑπὸ διαπρεποῦς τεχνίτου ἐκτελούμενον οὐδέποτε εἶχε παραγίγει ἐν ἐμοὶ παραπλησίας ἐντυπώσεις· ἀνεπαισθήτως ἀντήχει ἐν αὐτῷ οὐκ οἶδα ποία ἐνδόμυχος καὶ ρεμβώδης ποιήσις συνταράττουσα τὴν καρδίαν· δὲν ἦτο ἴσως ὁ κρούων τὸ κλειδοκουμβάλον ἀριστοτέχνης ἀλλ' ἀναντιρρήτως ἐφαίνετο πεπροικισμένος διὰ τοῦ μουσικοῦ ταλάντου.

Ἡ νύξ εἶχεν ἤδη ἐπέλθει πλήρης· ἐξήλθον εἰς τὸν ἐξώστην καὶ ἠκροώμην ἐρειδόμενος ἐπὶ τῆς σκοτεινοτέρας γωνίας· αἴφνης ὁ καλλιτέχνης ἐν μέσῳ κλίμακος ἀνιούσης ἠτύσοχέδιασεν ἐκκλησιαστικόν τι μέλος καὶ ἔστη ἀπροσδοκίως. Μετὰ τινα δευτερόλεπτα, ἡ θύρα ἐξώστου παραλλήλως πρὸς τὸν ἐμὸν κειμένον ἀνεώχθη καὶ γυνὴ τις ἐπεφάνη· ἐχώρησε βήματά τινα καὶ προσελθούσα ἐπηγγωνίσθη ἐπὶ τῆς κυκλίδος, ἐν ᾧ ἡ μὲν μορφή αὐτῆς, ἔμεινεν ἐν τῇ σκιᾷ ἢ δὲ κατὰ κρόταφον ὄψις ἐφωτίετο ζωηρῶς ὑπὸ τοῦ φωτός, ὅπερ διεχέετο ἐκ τῆς ὕψισθεν αὐτῆς ἀνεωγμένης θύρας. Ἐφῆρεν ἐσθήτα λευκὴν καὶ ἐκ βελούδου ἐπὶ τοῦ τραχήλου ταινίαν, ἧς αἱ ἄκραι ἐπανεπίπτον ἐπὶ τῶν πτυχῶν τῆς ἐνδυμασίας αὐτῆς. Ἡ μαύρη ἐκείνη γραμμὴ τέμνουσα τὴν κυμαινομένην τῶν ὤμων γραμμὴν, καθίστη ἐκφανεστέραν τὴν λεπτότητα τοῦ τραχήλου, ὃν ἡ ἄνω δεδεμένη κόμη ἄφινεν

ἀποκεκαλυμμένον· ἀνὰ χεῖρας ἐκράτει ῥιπίδιον ὃ τὰ τμήματα ὠλισθαίνον ἐλαφρῶς ὑπὸ τοῦ δακτύλου τῆς ἐν ᾧ τὸ βλέμμα τῆς ἐξετείνετο εὐθὺ πρὸ αὐτῆς ἐν τῇ νυκτί, καθ' ἣν τὰ νέφη ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ἐλαυνόμενα ἔφρευγον διασχίζόμενα ἐν τοῖς ἀποτόμοις τῶν βράχων ἄκροις. οὐδὲν ὑπῆρχε τὸ ρεμβώδες, ἢ μελαγχολον ἐν τῇ στάσει αὐτῆς, ἀλλ' εἶχε τὸ ἤρεμον ὕφος ἀτόμου, ὅπερ θεᾶται ἀφελῶς τὴν κατάστασιν τῆς ἀτμοσφαιρας καὶ οὐδαμῶς ἀναλογίζεσθαι νὰ διερωτήσῃ οὔτε τὸ παρελθὸν οὔτε τὸ μέλλον· ἀλλ' ἐν τούτοις ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ, ἐν μέσῳ τῆς σιγῆς, ἦτις μόνη ἐπλήρου τὸν ἀντίκτυπον τοῦ κεραυνοῦ, ἐπὶ τοῦ ἐξώστου τούτου τοῦ ἐν τῷ κενῷ οἴονει ἐπικρεμαμένου, ἡ

λευκὴ αὕτη μορφή παρήγει τὴν ἐντύπωσιν ὀπτασίας· ἐνώπιόν μου ἀκίνητος καὶ ἄνευ συνειδήσεως ἴστατο ὡς ὠραῖον μαρμάρινον ἄγαλμα. Ἐβλεπον αὐτὴν κατὰ κρόταφον ἀλλὰ τὸ σχῆμα τοῦ συνόλου τῆς κεφαλῆς ἐνέφαινε, ὅτι τὸ πρόσωπον θὰ ἦν ὠραϊότατον· αἱ περιγραφαὶ τῆς προτομῆς διεκρίνοντο ἐν τῇ νυκτί· οἱ βραχίονες γυμνούμενον ἄχρι τοῦ ἀγκῶνος, τῶν κυματιζόντων τῆς ἐσθῆτος περιχειρίδιον, εἶχον τὴν λεπτὴν καὶ σταθερὰν στρογγυλότητα, ἧτις ἀνῆκει τῇ ἀκμαίᾳ νεότητι· ἐστήριξε τὸν ἀγκῶνα ἐπὶ τῆς κυκλίδος κατὰ δὲ τὴν στάσιν ταύτην τὸ ἀνάστημα αὐτῆς διετήρει εὐκαμπτον καὶ κομψὴν χάριν· ἡ πνοὴ τοῦ ἀνέμου ὀλισθαίνοντας ἐπὶ τῆς κόμης τῆς ἀνῆγειρεν ἐλαφρῶς τοὺς μικροὺς καὶ μεταξώδεις πρὸ τοῦ μετώπου βοστρύχους· ὅσάκις ἐκίνει τὴν κεφαλὴν διεκρίνοντο οὗς αὐτῆς ροδόχρουν καὶ

ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΑΙΜΝΗΝ ΤΟΥ ΕΝ ΛΑΙΝΤΣ ΘΗΡΙΟΤΡΟΦΕΙΟΥ.

περιελισσόμενον ὡς τὸ ἔσω κογγυλίον φέρον δὲ ἐν τῷ ἄκρῳ μικρὸν ἀδάμαντα ὅμοιον πρὸς ὕδατος σταγόνα· ἀφοῦ ἐπὶ τινας στιγμὰς ἐθεάσατο τὴν πένθημον τοῦ ὀρίζοντος ἀποψιν, ἐστράφη καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ οἶκμά της· ἤκουσα μετὰ μικρὸν τοὺς πρώτους ἤχους σερενάδας τοῦ Schubert, εἶτα στροφὰς τινας βαλσίου καὶ μετὰ βραχεῖαν παῦσιν, τὸν ἐλαφρὸν κρότον τοῦ κλεισμένου κλειδοκουμβάλου. Τότε ἀνεμνήσθη ὅτι ἔμελλον ν' ἀναχωρήσω καὶ ἐπανήλθον εἰς τὸ δωμάτιόν μου· τὸ ἐκκρεμὲς ἐστημίου μεσονύκτιον, ἡ δὲ ἀμαξοστοιχία, δι' ἧς προὔτιθέμην ν' ἀπέλθω, εἶχε πρὸ μιᾶς ἡρῆς ὥρας καταλείπει τὸν σταθμὸν· ἤγαφα σιγᾶρον καὶ ἐπέστρεψα εἰς τὸν ἐξώστην μου, ἔνθα παρεδόθη ἐν εἴς ἄνετον ἐν ἀπολύτῳ μονώσει ρεμβασμὸν, καθόσον οὐδὲν πλέον, οὔτε εἶδον οὔτε ἤκουσα.

(Ἔπεται συνέχεια.)

